

Research of Guidance Services Regulation from the Perspectives of Psychological Counselors¹

Selçuk Akay

Gazi College, ORCID ID: 0000-0003-4537-309X

Fulya Türk

Gaziantep University, Faculty of Education, ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özge Mercan

ORCID ID: 0000-0002-3250-9245

Fadile Urtekin

ORCID ID: 0000-0002-1920-2775

Abstract

The purpose of this study is to analyze the Guidance Services Regulation published on 10 November 2017 from the perspective of psychological counselors. The research was designed with the phenomenological pattern of qualitative research methods. The data were obtained by applying semi-structured interview form to 40 psychological counselors (29 females, 11 males), they work in different grades, different schools adhere to Ministry of Education which is situated various socioeconomic regions in central districts of Şahinbey and Şehitkamil, Gaziantep province. Maximum sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the determination of the study group. Content analysis method is used to analyze data that determined by interviews. Coder reliability was tested by two researchers and the reliability coefficient was .82. Research findings show that most psychological counselors are not satisfied with the Guidance Services Regulation. Psychological counselors, who stated that they were assigned to every job because of their mandatory job descriptions, stated that they could not get enough professional satisfaction because the job definition was not clear and the profession was not given the necessary importance. Most psychological counselors agree that the regulation should be revised and at least reinstated.

Keywords: *Psychological counselor, guidance counselor, guidance services regulation*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 20, No 3, 2019
pp. 891-918
DOI: 10.17679/inuefd.608205

Received : 21.08.2019

Accepted : 09.12.2019

Suggested Citation

Akay, S., Türk, F., Mercan, Ö. & Urtekin, F. (2019). Research of Guidance Services Regulation from the Perspectives of Psychological Counselors. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 20(3), 891-918. DOI: 10.17679/inuefd.608205

¹ This research was presented as a verbal announcement in 15th National Psychological Guidance and Counseling Students Congress held between 05-08 August 2018 at Mersin University.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Regulation on Guidance Services, which entered into force in 2001, was decided to amend, because it did not meet the existing needs. As can be followed in the print and visual media, the Guidance Services Regulation, which was amended and published on November 10, 2017, encountered many positive and negative reactions. Many people, parents, teachers, students and the school administration have expressed their views on this issue. Since there are significant differences between the 2001 Guidance Services Regulation and the 2017 Guidance Services Regulation on the functioning of guidance services, it is crucial to evaluate the perspectives of those who apply both of these regulations, to revise the regulation from the perspective of psychological counselors and to ensure that PDR services in schools are operated in a healthy way.

Purpose

The aim of this study is to examine the new guidance services regulation from the point of view of psychological counselors.

Method

Qualitative research design was used in this study. The study group consisted of 40 counselors (29 females, 11 males) working at different levels (primary, secondary and high school) of the schools affiliated to the Ministry of Education in Şahinbey and Şehitkâmil central districts of Gaziantep. In the research, data were collected with a semi-structured interview form which is one of the interview method techniques. The semi-structured interview form, which was developed in order to determine the opinions of the psychological counselors about the changes in the regulation, was revised as a result of the pilot application with 5 psychological counselors and the interview questions became final as a result of the feedback received from the pre-application. The interviews were conducted one-to-one and face-to-face between the participants and the researchers, and recorded with a voice recorder in the knowledge of the participants. The data obtained were analyzed by using content analysis technique. Coding reliability was found to be .82 as a result of coding performed by two researchers.

Findings

The answers of psychological counselors coded by using the research questions with content analysis technique were collected around 4 main categories. These main categories were defined as; the perspective of psychological counselors on the regulation, the impact of the regulation on the psychological counsellors, job definition and degree problem. The results of the research show that psychological counselors are not satisfied with the new Guidance Services Regulation which came into force. Most participants agree that the regulations should be revised and at least reinstated. Most psychological counselors agree that because of the compulsory job definitions, they forced to do every job that they were assigned, due to job description is not clear and their profession does not see the importance that it was deserved, they did not feel satisfied and their thoughts and feelings about the future of the professions, their professional competencies were negatively affected. While some psychological counselors are considering changing their profession, some have stated that they are trying to eliminate this situation by performing the profession as necessary. Psychological counselors most often force the duty shift in the regulation. Most of the participants emphasized that the duty should be abolished by stating that all their work on the day of the watch was disrupted. Psychological counselors pointed out that mandatory job descriptions should be rearranged on a voluntary basis, that they were perceived as authority figures for seizures, gadgets and exams, and that the therapeutic relationship between them and students was damaged. Some participants who considered the abolition of the concept of psychological counseling as the rendering meaningless of the profession, were stated that the counseling and guidance profession was devalued and prepared the basis for out-of-field appointments.

Discussion & Conclusion

When the opinions of psychological counselors are examined, it is seen that the job descriptions should be clarified, the degree problem should be cleared and the mandatory job definitions should be rearranged based on the principles of the profession and the principle of volunteering. In addition, it is thought that the finding that the removing concept of counseling can be caused out-of-field appointments is very important and should be shared. As a advice of psychological counselors, rearrangement of regulations must be done with get opinions of psychological counselors, experts and academicians working in the field of psychological counseling.

Psikolojik Danışmanların Bakış Açısından Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin İncelenmesi¹

Selçuk Akay

Gazi Koleji, ORCID ID: 0000-0003-4537-309X

Fulya Türk

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID ID: 0000-0003-1896-8418

Özge Mercan

ORCID ID: 0000-0002-3250-9245

Fadile Urtekin

ORCID ID: 0000-0002-1920-2775

Öz

Bu araştırmada, 10 Kasım 2017 tarihinde yayımlanan Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin psikolojik danışmanların bakış açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle tasarlanmıştır. Araştırmada veriler, Gaziantep ili, Şahinbey ve Şehitkâmil merkez ilçelerinde, MEB'e bağlı farklı sosyoekonomik bölgelerde yer alan okulların farklı kademelerinde görev yapan 40 psikolojik danışmana (29 kadın, 11 erkek) yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak elde edilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan maksimum örneklemeden yararlanılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İki araştırmacı tarafından kodlayıcı güvenilirliği test edilerek güvenilirlik kat sayısı .82 bulunmuştur. Araştırma bulguları çoğu psikolojik danışmanın Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nden memnun olmadığını göstermektedir. Zorunlu görev tanımları nedeniyle her işe koşturulduklarını ifade eden psikolojik danışmanlar, mesleki görev tanımının net olmaması ve mesleğe gereken önemin verilmemesi nedeniyle yeterli düzeyde mesleki doyum elde edemediklerini belirtmişlerdir. Kimi psikolojik danışmanlar meslek değiştirmeyi düşünürken, kimileri de mesleği gerektiği gibi icra ederek yönetmeliğin psikolojik danışmanlar üzerindeki olumsuz etkisiyle baş etmeye çalıştıklarını ifade etmiştir. Ayrıca psikolojik danışma kavramının yönetmelikten kaldırılmasını mesleğin içinin boşaltılması olarak değerlendiren bazı katılımcılar, psikolojik danışma ve rehberlik mesleğinin değersizleştirilerek alan dışı atamalara zemin hazırlandığını dile getirmişlerdir. Çoğu psikolojik danışman, yönetmeliğin yeniden değiştirilmesi, en azından eski haline döndürülmesi konusunda hemfikirlerdir. Yönetmeliğin yeniden düzenlenmesi hususunda psikolojik danışma ve rehberlik alanında görev yapan psikolojik danışmanlara, uzmanlara ve akademisyenlere danışılması psikolojik danışmanların önerileri arasında yer almaktadır.

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 20, Sayı 3, 2019
ss. 891-918
DOI: 10.17679/inuefd.608205

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışman, rehber öğretmen, rehberlik hizmetleri yönetmeliği

Gönderim Tarihi : 21.08.2019
Kabul Tarihi : 09.12.2019

Önerilen Atıf

Akay, S., Türk, F., Mercan, Ö. & Urtekin, F. (2019). Psikolojik Danışmanların Bakış Açısından Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin İncelenmesi. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 891-918. DOI: 10.17679/inuefd.608205

¹ Bu araştırma, 05-08 Ağustos 2018 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi'nde düzenlenen 15. Ulusal PDR Öğrencileri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Yirminci yüzyılda sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, demokratik düşünceler ve insan haklarındaki gelişmeler ve bunun topluma yansımaları, uzunca bir süre devam eden geleneksel eğitim anlayışını temelden sarsmıştır (Yeşilyaprak, 2014). Geleneksel eğitimde salt zihinsel açıdan değerlendirilen bireyler, yeni toplumsal sürecin getirdiği, kültür boşluğu, yabancılaşma, göç, aile yapısındaki değişimler ve mesleklerin çeşitlenmesi gibi olgulara uyum sağlamada zorlanmışlardır. Bunun yanı sıra, zekâ, yetenek ve ilgilerin ölçülmeye başlanması ve bireysel farklılıklara ilişkin dikkatlerin artması toplumun temel yapı taşı olan bireyi, zihinsel, toplumsal, fiziksel ve duygusal bir bütün olarak ele almayı gerekli kılmıştır. Böylece, eğitim ve yönetim boyutlarında oluşan geleneksel eğitim anlayışına Öğrenci Kişilik Hizmetleri (ÖKH) boyutu da eklenmiştir (Gündüz, 2006, s. 27). ÖKH, genellikle öğrencilerin barınma, beslenme, sağlık, serbest zamanları değerlendirme gibi gereksinimlerini giderecek yardımların yanında onların gizil güçlerini geliştirme, yetenek ve ilgilerine uygun okul ve meslek seçme, insanlarla daha iyi ilişkiler kurabilme gibi kişilik gelişimlerini kolaylaştırmak ve uyum sorunlarını çözebilmek için onlara yapılacak yardımları kapsamaktadır. Rehberlik de ÖKH bünyesinde yer alan, daha çok öğrencinin kişilik gelişimi ile ilgilenen bir hizmet alanıdır (Kuzgun, 2014 s. 3). Yeşilyaprak'a (2014) göre, rehberlik, her yaştaki bireylere; kendilerini tanıma, kabul etme ve geliştirmeleri sürecinde gerekli yeterlilikleri ve yaşam donanımlarını kazanmaları için profesyonel kişilerce yapılan psikolojik destek hizmetleridir.

Bilindiği üzere rehberlik konusunda ilk çalışmaları yapan, rehberliği ileri düzeyde, kavram ve ilkeleri ile başlatan ve buna öncülük eden Amerika Birleşik Devletleridir. Daha sonra Avrupa devletleri bunu takip etmiştir. Türkiye, İspanya (1918), Norveç ve Belçika (1947) diğer Avrupa ülkelerinden daha önce rehberlik hizmetlerini ele almıştır. Ülkemizde 1920-1950 yılları arası dönemde hazırlanan okul müfredat programlarında zaman zaman rehberlik anlayışının izlerini görmek mümkün olsa da PDR hizmetlerinin Türk Milli Eğitim Sistemi'ne bilinçli olarak girmesi 1950'li yıllardan sonra olmuştur (Pişkin, 2006). Bu tarihten sonra Türk eğitim sisteminde yerini almaya başlamış olan PDR hizmetlerinin, devamında kalkınma planlarında önemi ve gereğine vurgular yapılmıştır (Poyraz, 2006). PDR hizmetlerinin eğitim kurumlarında yer alması gereği, Türk Milli Eğitim Şuralarında da üzerinde durulan ve çeşitli kararların alındığı bir konu olmuştur.

Şuralarda alınan kararlar kadar, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan ve okullardaki PDR hizmetlerinde çalışan personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenleyen yönetmeliklerin PDR hizmetlerinin gelişimine olan etkisi de önemlidir. Rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetmelikler incelendiğinde, Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (1985), MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2001) ve MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2017) olduğu görülmektedir. Bu yönetmeliklerde psikolojik danışmanların unvan ve görev tanımlarında bazı değişiklikler; benzerlikler ve farklılıklar olduğu görülmektedir.

1985 yılında yayımlanan Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin (RHY) 4. maddesinde PDR servisi, "Okul Rehberlik Hizmetleri Bürosu" diye adlandırılmış ve bu serviste çalışan personele "Rehber Öğretmen" unvanı verilmiştir. Bu yönetmelikte rehber öğretmenin hangi alandan mezun olacağına dair bir ibareye yer verilmemiştir. Okul rehber öğretmenin görevleri başlığı altında yer alan 32. maddenin "e" bendinde: Sınıf rehber öğretmenleriyle görüşerek, problemleri ve rehberliğe muhtaç öğrencileri tespit eder. Şahsi ve ailevi problemlerinin çözümü için gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmektedir. Bu görev tanımı, ilgili yönetmeliğinin yürürlükte olduğu dönemlerde PDR hizmetlerinde "kriz odaklı" anlayışın hâkim olduğunu göstermektedir. Okul rehber öğretmenin görevleri arasında yer alan diğer bir husus ise ilgili maddenin "s" bendidir. Bu bentte: psikolojik danışmanların yıllık plana uygun olarak her gün yapacakları işleri planlayacağını ve okul müdürünün onayına sunulacağından söz edilmektedir. Okul müdürleri okullarda PDR hizmetlerini yürütme konusunda birinci dereceden sorumlu olsalar da yapılacak çalışmaların okul müdürlerinin onayından geçmesi, PDR hizmetlerinin okul müdürlerinin PDR hizmetine olan anlayış ve bakış açısıyla sınırlı kalmasına neden olmuştur (Doğan, 1991). Yönetmeliğin 37. maddesinde rehber öğretmenlere yönetim işlerinde, disiplin kurullarında, nöbet hizmetlerinde ve imtihanlarda görev verilmeyeceği belirtilmiştir. Okuldaki PDR hizmetlerinin kalitesi ve verimliliği açısından olumlu bir maddedir ancak, yönetmeliğin 32. maddesinin "r" bendinde: psikolojik danışmanların disiplin kurulu toplantılarına istisari mahiyette katılacağı, olayların yorumunda ve ceza tertibinde fikrini söyleyeceği belirtilmiştir. Bir yandan disiplin kurulunda görev almayacağı belirtilirken diğer taraftan istisari mahiyette disiplin kuruluna katılabileceği ifade edilmiştir. Bu, RHY'nin (1985) maddeleri arasında bir tutarsızlık olduğunu göstermektedir. Okullardaki PDR servisinin kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenleyen bir diğer yönetmelik, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'dir (2001). Rehberlik Hizmetleri ismine "Psikolojik Danışma" ifadesi eklenerek yönetmeliğin ismi, "Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği" olarak değiştirilmiştir. Bu yönetmelikte psikolojik danışmanlara yine "Rehber Öğretmen" unvanının verildiğini ancak, parantez içinde de olsa "Psikolojik Danışman" unvanının yer aldığını görülmektedir. Ayrıca psikolojik danışmanların hangi

alandan mezun olacağı da belirtilmiştir. Bu yönetmelikte PDR servisi "Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi" olarak adlandırılmıştır. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde (RPDHY) 9. maddenin "e" bendinde: Psikolojik danışma uygulamalarında, uygulamacının psikolojik danışma formasyonuna sahip olması gerekliliğinden söz edilmiştir. Bu madde ile okullarda öğrencilerin ruh sağlığının korunması yönünde önemli bir karar alınmıştır. Daha önceki yönetmelikte okul rehber öğretmeninin görevleri olarak adlandırılan bölüm, bu yönetmelikte psikolojik danışmanın görevleri olarak değiştirilmiştir. PDR mesleği ve bu mesleği icra edenler açısından psikolojik danışma unvanının yönetmelikte yer alması olumlu bir gelişmedir. Yönetmeliğin 55. maddesinde: "Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışmadaki hizmet alanlarıyla ilişkisiz konularda görev verilemez. Ancak bu durum yönetici olarak atanmalarına engel teşkil etmez" ifadesi yer almaktadır. Bir önceki yönetmelik ile karşılaştırıldığında, psikolojik danışmanlara RPDHY'de verilemeyecek görevlere arasına büro işleri ve dersin eklendiğini, disiplin kurulunun çıkarıldığını görmekteyiz. Psikolojik danışmanlara ders ve büro işleriyle ilgili görev verilmemesinin karara bağlanması, RPDHY ile mesleki unvanlarına kavuşan psikolojik danışmanların unvan sorunu ve rol çatışması yaşamalarını engelleyici ve koruyucu bir etmendir.

10 Kasım 2017 tarihinde yayımlanan MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (MEB RHY) isminden "Psikolojik Danışma" ifadesi kaldırılmıştır. Yönetmeliğin adından başlanarak yönetmelikte geçen tüm "Rehberlik ve Psikolojik Danışma" ibarelerinden "Psikolojik Danışma" kavramı çıkarılmıştır. Psikolojik danışmanlara "Rehberlik Öğretmeni" unvanı verilmiştir. Tanımlar bölümünde verilen ve diğer mesleklerin işleyişinden sorumlu olan kişilerin hangi alandan mezun olacağı belirtilirken "Rehberlik Öğretmeni"nin mezun olacağı alan belirtilmemiştir. Bu tutum, yasal açıdan alan dışı alımları destekler nitelikte bir eksikliklerdir. PDR servisi, MEB RHY'nin (2017) 3. maddesinin "o" bendinde "Rehberlik Servisi" olarak tanımlanmıştır. PDRHY'de (2001) gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen tercih danışmanlığı, evde ve hastanede rehberlik hizmetleri, danışmanlık tedbiri ve belleticilik görevleri MEB RHY'de (2017) zorunlu tutulmuştur. Ayrıca psikolojik danışmanların nöbet görevi yapacağı ve istek dahilinde merkezi sınavlarda görev alabileceği belirtilmiştir. Psikolojik danışmanlara MEB RHY'de yerine getirilmesi gereken 38 tane görev tanımlanmış, bunlara ek olarak okul müdürünün rehberlik hizmetleri ile ilgili vereceği görevleri yapabileceği belirtilmiştir.

Üç yönetmelik de incelendiğinde netice itibarıyla RHY'de (1985) PDR hizmetinin okullarda yaygınlaştırılmasına dönük maddelere yer verilmiş, PDR, kriz odaklı bir hizmet olarak algılanmış ve okul müdürlerinin anlayış ve bakış açısına teslim edilmiştir. Unvan sorunun çözülmemiş, psikolojik danışmanların mezun olacağı alan belirtilmemiştir. RPDHY'de (2001) ise unvan sorunun giderilmesi, yönetmeliğin isminden başlayarak içeriğinde psikolojik danışma ifadesine yer verilmesi, psikolojik danışmanların hangi bölümden mezun olacağını belirtmesi, formasyonu uygun olduğu takdirde psikolojik danışma hizmeti sunması, rehberlik hizmetlerinde gelişimsel modelin izleniminin görülmesi, mesleğin temel ilkelerinin göz önünde bulundurulması gibi yasal açıdan alınan kanuni tedbirlerin, Türkiye'deki okullarda yürütülen PDR hizmetlerine ilişkin olumlu yönde değişim gösterdiği söylenebilir. Bu yönetmelikteki bazı eksikliklerin (gelişim dosyası, seçmeli ders, disiplin kurulu vb.) giderilmesi beklenirken, MEB RHY (2017) ile psikolojik danışmanların özlük haklarında gerilemeler olduğu görülmektedir. Unvan yeniden bir sorun haline gelmiş, mesleğin etik ilkelerine aykırı görevlendirmeler yapılmış, psikolojik danışmanların mezun olacağı alan belirtilmemiştir. Psikolojik danışma ifadesi yönetmelikten tamamen kaldırılmıştır. PDR hizmetleriyle ilgili olarak MEB tarafından farklı yıllarda hazırlanan ve yürürlüğe konan yönetmelikler birbiriyle çelişmekte ve ciddi bir biçimde kavram kargaşasına yol açmaktadır. Yönetmeliklerin neden olduğu bu kargaşanın psikolojik danışma ve rehberlik alanında meslek kimliğinin çağdaş anlamda gelişmesini engellediği söylenebilir (Doğan, 1996).

2001 yılında yürürlüğe giren Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin mevcut ihtiyaçlara cevap vermemesi nedeniyle değiştirilmesine karar verilmiştir. Yazılı ve görsel basında takip edilebileceği üzere 10 Kasım 2017 tarihinde değiştirilerek yayımlanan Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği olumlu, olumsuz pek çok tepkiyle karşılaşmıştır. Birçok kişi; veliler, öğretmenler, öğrenciler ve okul idaresi, bu konuya ilişkin görüşlerini dile getirmişlerdir. Ancak yönetmeliğin esas uygulayıcısı olan psikolojik danışmanların bu konuya ilişkin bakış açılarının anlaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ile Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği arasında rehberlik hizmetlerinin işleyişine ilişkin belirgin farklılıklar olması sebebiyle bu iki yönetmeliği de uygulayan kişilerin konu ile ilgili perspektiflerinin alınmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. MEB RHY'de (2017) alınan kararların okullardaki PDR hizmetlerine ve bu hizmeti yerine getiren psikolojik danışmanlara olan etkisinin psikolojik danışmanların bakış açısından değerlendirilmesi, psikolojik danışmanların bakış açısından yeniden revize edilmesi ve okuldaki PDR hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesi açısından son derece önemlidir. Bu sebeple, bu araştırmanın amacı psikolojik danışmanların bakış açısından Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışma grubuyla yapılan görüşmelerde; psikolojik danışmanların yönetmeliğe olan bakış açısını, yönetmeliğin psikolojik danışmanlar üzerindeki etkisini, görev tanımlarını ve

unvan sorununu ele alan, RPDHY ile RHY arasındaki farklılıklarından hareketle oluşturulmuş sorulara aşağıda yer verilmiştir:

- Mesleğinizi seviyor musunuz? Mesleğinize ilişkin bakış açınız nelerdir?
- Eski yönetmelikte psikolojik danışman ifadesi yer alırken yeni yönetmelikte bu ifadeye yer verilmemiş. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Yeni yönetmelikte yer alan rehberlik öğretmeni tanımını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Sınavlarda görev alabilme hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Belleticilik görevi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Görev nöbeti hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Danışmanlık tedbiri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Evde ve hastanede eğitime karar verilmiş öğrencilere rehberlik hizmeti sunmak amacıyla öğrenciyi evde ve hastanede ziyaret etmenin zorunlu kılınmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
- Ders saatinde öğrencilerin rehberlik servisine davet edilmesine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Yaz döneminde öğrencilere tercih danışmanlığı hizmeti verilmesi amacıyla rehber öğretmenlere bu dönemde görev alma zorunluluğunun getirilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?
- Eski ve yeni yönetmeliği karşılaştırdığınızda bu yönetmeliklerin mesleğinizden aldığınız doyuma etkileri nelerdir?
- Eski ve yeni yönetmeliği karşılaştırdığınızda bu yönetmeliklerin mesleğinizle ilgili kendinizi yeterli algılamaya etkileri nedir?
- Yeni yönetmelik çerçevesinde mesleğin geleceğine ilişkin duygu ve düşünceleriniz nelerdir?
- Yönetmelik değişikliğinin tümüne/bütününe ilişkin genel değerlendirmeniz nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, psikolojik danışmanların yönetmeliğe ilişkin bakış açılarını incelemeye amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 39). Nitel araştırmacılar, insanların oluşturdukları anlamları kavramayla ilgilenirler. Bu da onların dünyayı nasıl algıladıkları ve dünyada ne gibi deneyimler yaşadıklarıyla ilgilidir (Merriam, 2013, s.13). Bu çalışmada nitel araştırma türlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 72). Deneyimin anlamının altında yatan temel yapıyı ya da gerçekliği elde etmek için fenomenolojik görüşme, öncelikli veri toplama metodudur (Merriam, 2013, s. 25). Bu çalışmada 10 Kasım 2017 tarihinde yürürlüğe giren Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, sahada çalışan psikolojik danışmanların bakış açısına göre incelenmiştir.

Örneklem Grubu

Araştırma kapsamında Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkamil merkez ilçelerinde MEB'e bağlı farklı sosyoekonomik bölgelerde yer alan okulların farklı düzeylerinde görev yapan, yaşları 23-49 arasında değişen ve yaş ortalamaları 31,43 olan (SS=7,207),29'u kadın, 11'i erkek olmak üzere 40 psikolojik danışman ile görüşme yapılmıştır. Örneklem grubunun demografik bilgi dağılımına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1.
Örneklem Grubunun Demografik Bilgi Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	29	72.5
	Erkek	11	27.5
Yaş	20-30 yaş	23	57.5
	30-40 yaş	12	30
	40-50 yaş	5	12.5
Eğitim Durumu	Lise	1	2.5
	Lisans	31	77.5
Medeni Hali	Yüksek Lisans/Doktora	8	20
	Evli	24	60
Alan	Bekâr	16	40
	PDR	33	82.5
	Psikoloji	1	2,5

Eğitim Programları	5	12.5
Klinik Psikoloji	1	2.5

Tablo1’de görüldüğü üzere örneklem grubunun %72.5’i kadın, %27.5’i erkektir. Psikolojik danışmanların %57.5’i 20-30 yaş, %30’u 30-40 yaş, %12’si ise 40-50 yaş arasında yer almaktadır. Katılımcıların eğitim durumları %2.5’i lise, %77.5’i lisans, %20’si ise yüksek lisans veya doktora’dır. Psikolojik danışmanların %60’ı evli iken, %40’ı bekar’dır. Ayrıca %82.5’i PDR, %2.5’i psikoloji, %12.5’i eğitim programları ve %2.5’i klinik psikoloji alanlarından mezun olmuştur.

Örneklemin Seçimi

Örneklem grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleminde yararlanılmıştır. Maksimum örnekleme, çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 109). Örneklem seçiminde okulların kademeleri ve sosyoekonomik durumları dikkate alınmıştır. Örneklem seçiminin ilçe, sosyoekonomik düzey ve okul kademelerine göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Çalışma Grubunun İlçe, Sosyoekonomik Düzeyi ve Okul Türüne Göre Dağılımı

İlçeler			Sosyoekonomik Düzey			Toplam
			Düşük	Orta	Yüksek	
Şahinbey	Okul Düzeyi	İlkokul	2	3	2	7
		Ortaokul	4	1	1	6
		Lise	2	2	2	6
	Toplam		8	6	5	19
Şehitkamil	Okul Düzeyi	İlkokul	2	4	2	8
		Ortaokul	2	2	2	6
		Lise	2	3	2	7
	Toplam		6	9	6	21
Şahinbey-Şehitkamil Toplam	Okul Düzeyi	İlkokul	4	7	4	15
		Ortaokul	6	3	3	12
		Lise	4	5	4	13
	Toplam		14	15	11	40

Katılımcılarla yapılan 36 görüşmenin 19’u Şahinbey, 21’i Şehitkamil merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. İlçelerdeki okulların her sosyoekonomik (düşük, orta, yüksek) düzeyinden 6’şar psikolojik danışman ile görüşmelerin sağlanması ve bu görüşmelerin okulların düzeylerine (İlkokul, ortaokul, lise) göre 2’şerli yapılması planlanmış olup bazı bölgelerde planlanmış çalışma grubuna uygun sosyoekonomik okulların bulunmaması nedeniyle çalışma grubunun; bulunduğu iller, çalıştığı okulun sosyoekonomik düzeyi ve kademesi Tablo 2’de olduğu gibi belirtilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmanın içeriğini oluşturan veriler, görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme, gözlemlemediğimiz davranışlar, duygular veya insanların etrafındaki dünyayı nasıl ifade ettiklerini öğrenmek için gereklidir (Merriam, 2013, s.86). Araştırmada görüşme yöntemi tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formuyla veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşmenin büyük bir kısmı açıklığa kavuşturulması istenen sorulardan oluşur ve görüşmede sorular esnek olduğu için katılımcının sorulara özgürce cevap vermesine imkân tanır (Merriam, 2013, s.87). Bu sorular, katılımcının algıladığı dünyayı kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlamak için açık uçludur (Merriam, 2013, s. 88).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgi formu yer alırken, ikinci bölümde görüşme soruları bulunmaktadır. Demografik bilgi formunda yaş, cinsiyet, eğitim ve medeni durum, mezun olunan alan, mesleki kıdem, okulda çalışılan süre, okuldaki psikolojik danışman sayısı, okuldaki öğrenci sayısı, sosyoekonomik düzey ve okul türü gibi değişkenler yer almıştır. Görüşme soruları ise araştırmanın giriş bölümünde belirtildiği gibidir.

Verilerin Toplanması

Araştırma görüşmeleri, birinci, üçüncü ve dördüncü araştırmacılar tarafından 2018 yılının nisan ve mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formunun, görüşmeden önce katılımcılar tarafından doldurulması sağlanmıştır. Görüşmeler, araştırmacılarla katılımcılar arasında bire

bir ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların izni dahilinde yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşme sürecinde ses kaydına ilave olarak araştırmacılar tarafından not tutulmuştur. Görüşmeler ortalama 20-25 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde yapılan temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.227).

Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları araştırmacılar tarafından deşifre yöntemi kullanılarak yazılmıştır. Veri toplama aracında yer alan sorulara katılımcıların verdiği cevaplar araştırmacılar tarafından bir araya getirilmiştir. Örneğin; 40 psikolojik danışmanın ilk soruya verdiği cevaplar, ikinci soruya verdiği cevaplar vb. Daha sonra her soruya verilen 40 cevap, tek tek okunarak kodlanmıştır. Kodlama, verilerden kesitler elde etmek için, verilerin çeşitli açılarına sembolik kısıtlamalar yapmaktan başka bir şey değildir (Merriam, 2013, s. 165). Kodlanan cevaplardan birbirine benzeyen veriler, bir çetele yardımıyla gruplandırılmış, yapılan gruplandırmalar sonucu ana ve alt kategoriler elde edilerek kodlar oluşturulmuştur.

Araştırmada katılımcıların görüşleri sunulurken psikolojik danışman unvanının baş harfleri (PD) ve görüşme yapılan okulun sıra numarası kodlanarak belirtilmiştir. Örneğin (27PD): 27 numaralı psikolojik danışmanı ifade etmektedir.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Temaların kodlayıcı güvenirliliğinin sağlanması adına araştırmayı yürüten iki araştırmacı tarafından görüşme formunda yer alan ilk iki soruya verilen cevaplar üzerinden ayrı ayrı kodlama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Kodlayıcılar arasındaki güvenirlilik: (görüş birliği sayısı) / (toplam görüş birliği) + (görüş ayrılığı sayısı) formülü ile hesaplanarak .82 bulunmuştur (Miles ve Huberman, 2016 s. 64).

Pilot Çalışma

Uzman görüşü eşliğinde yapısına göre maksimum örnekleme yöntemiyle belirlenen çalışma grubundan elde edilen verilerin nasıl şekillendiğini görmek açısından pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. MEB'e bağlı okulların farklı düzeylerinde ve farklı sosyoekonomik bölgelerinde yapılan 4 pilot uygulamaya göre;

- Ana okul düzeyindeki kadrolarda çoğunlukla psikologların çalıştığını, hiç psikolojik danışmana rastlanmadığını, bu sebeple görüşülecek okul düzeyleri arasından ana okul türünün çıkarılmasına,
- Görüşmelere meslek unvanı sorusuyla başlamanın giriş için uygun olmadığı düşüncesiyle araştırma görüşmelerine "Mesleğinizi seviyor musunuz, mesleğinize olan bakış açınız nedir?" sorusuyla başlayarak bir giriş yapılmasına,
- Mesleki doyum ve mesleki tükenmişliğin aynı anda tek bir soru içinde sorulması (çoklu soru) çalışma grubunun soruyu cevaplarırken karmaşa yaşamasına neden olduğu için bu değişkenlerin ayrı ayrı sorularda ele alınmasına (11 ve 12. sorular),
- Yine veri toplama aracında yer alan 11 ve 12 numaralı sorulara çalışma grubunun cevap vermede zorluk yaşadığı gözlemlenmiş, bu soruların daha anlaşılır bir ifadeyle sorulmasına ve sonda soruların hazırlanmasına,
- Örneklem grubu seçiminde kullanılacak olan maksimum örneklemin etkili olduğuna karar verilmiştir.

BULGULAR

Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğine ilişkin psikolojik danışmanların görüşlerini incelemek amacı ile yapılan bu çalışma sonucunda: "Unvan sorunu", "Görev tanımları", "Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin psikolojik danışmanlar üzerindeki etkisi" ve "Psikolojik danışmanların yönetmeliğe bakış açısı" olmak üzere 4 ana kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilere ait alt kategori ve kodlara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Unvan Sorunu

Psikolojik danışmanların unvan sorununa ilişkin görüşlerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.

Psikolojik Danışmanların Unvan Sorununa İlişkin Görüşleri

Ana Kategori	Alt Kategori	Kod	n
Unvan sorunu	Rehber öğretmen veya eleman	Değersizleştirme	26
		Tanımın net olmamasından kaynaklanan çatışma	23
		Tanımın lisans eğitimi ile uyuşmaması	9

tanımının	Alan dışı atamaların önünü açması	6
kullanılması	Rehber öğretmen tanımının kabul görmesi	5
	İdarenin buyruğuna hizmet eden bir etiket olması	4
	Meslek unvanının kullanılmaya devam edilmesi	3

Rehber öğretmen veya eleman tanımının kullanılması

Değersizleştirme

Psikolojik danışmanların yarısından fazlası (26), psikolojik danışman unvanı yerine kullanılan rehber öğretmen ya da eleman tanımını bir değersizleştirme olarak nitelendirmektedir. Katılımcıların bu konu ile ilişkili görüş ifadelerine gerekçeleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir:

8PD: "Kâğıt, kürek, evrak işleriyle uğraşyoruz. Köreldiğimi hissediyorum. Mesleğimizin içi boşaltıldı. Psikolojik danışma işin içinden çıkarılmasıyla değersizleştirildik, önemsizleştirildik."

40PD: "En sevdiğim, eleman baksana. Aşağılayıcı bir tutum. Ne demek eleman. Komik hatta. Biz işçilere bile eleman demiyoruz. İşçi diyoruz. Sıfat belirtiyoruz."

Tanımın net olmamasından kaynaklanan çatışma

Katılımcıların yarısından fazlası (23), rehber unvan tanımının okuldaki diğer öğretmenler ile aralarında mesleki, rol çatışmalarına yol açtığını belirtmiştir. Psikolojik danışmanların rol çatışmalarına ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

38PD: "...Öğretmen adı olunca diğer öğretmenlerle ister istemez bir statü çatışması, mesleki rol çatışması oluyor. Haklı olarak onlar da siz öğretmensiniz niye nöbet tutmuyorsunuz ya da niye odanız var gibi şeylere bize gelebiliyorlar."

Tanımın lisans eğitimi ile uyuşmaması

Rehber öğretmen tanımının PDR alanında alınan eğitimle uyuşmadığını dile getiren psikolojik danışmanların (9), örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

6PD: "Genel bir tanım sağlandığı zaman bunun adı psikolojik danışmanlık ve rehberlik olması gerekiyor. Çünkü çoğumuz liselerde ya da eğitim kurumlarında çalışmıyoruz. Kariyer danışmanı olan, şirketlerde çalışan arkadaşlarım da var. Bu insanlara sen rehberlik öğretmeni diyemezsin çünkü biz sadece öğretmenlik adı altında bir eğitim almadık."

13PD: "Eğitimimiz göz ardı ediliyor. Lisansla ağırlıklı olarak psikolojik danışma eğitimi gördük. Var olanı kullanmalıyız. Aksi halde tur rehberine döneriz. Bu bizde hayal kırıklığına yol açtı..."

Alan dışı atamaların önünü açması

Katılımcıların bir kısmı (6), rehber unvan tanımının alan dışı atamalara yol açabileceğine dair görüş ifadelerinde bulunmuştur. Psikolojik danışmanların konuyla ilgili örnek ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

22PD: "Sanki bu unvan ile her mezun bizim işimizi yapabirmiş gibi oldu. Alan dışı atamaların önü açıldı."

29PD: "Bu konu hakkında ülkemizde psikolojik danışmanlık kavramının ortadan kaldırılmaya çalışıldığını düşünüyorum. Bunun bilinçli yapıldığına inanıyorum. Bu mesleğin ehli olmayan, lisans eğitimin bu alanda almamış kişilerin yapmasını sağlamaya çalışıp tahrip etmeye çalıştıklarını düşünüyorum. Yani bir felsefe ya da sosyoloji mezununu almak için yapıyorlar ama alanda yeterince psikolojik danışman adayları var. Yanlış bir tutum olduğunu düşünüyorum."

Rehber öğretmen tanımının kabul görmesi

Psikolojik danışmanların bir kısmı (5), rehber öğretmen tanımının uygun olduğu konusunda görüş belirtmiştir. Katılımcıların tanımın uygunluğu konusundaki gerekçelerine ve görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

5PD: "Ben PDR mezunu değilim. Bu sıfatı kullanmadım, kullanmayı da etik bulmuyorum."

21PD: "Olumlu düşünüyorum. Psikolojik danışma olması için daha çok akademik çalışma olmalı... PDR'nin PD'si gitmiş, rahatlatıcı."

24PD: "Çok yeterli bir eğitim almadık bu konuda. Pek yeterli hissetmiyorum kendimi. Öğretmen gibi hissediyorum. İlkokul olduğumuz için zaten psikolojik danışmanlık yok. Unvan konusunda kendimi rahatsız hissetmiyorum."

İdarenin buyruğuna hizmet eden bir etiket olması

Psikolojik danışmanların bir kısmı (4), rehber unvan tanımını okul idaresinin buyruğuna hizmet eden bir etiket olarak nitelendirmektedirler. Katılımcıların bu konudaki örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

23PD: "...Bize unvanımızı vermeyerek her türlü işe koşturuyorlar. Joker elemanı gibiyiz."

32PD: "...İşte efendim kulüpler de sizin sorumluluğunuzda, yok okul meclisi sizin sorumluluğunuzda, yok toplam kalite sizin sorumluluğunuzda, alan dışı pek çok şey var çünkü onun içinde ki rehberlik kelimesi her şeyi sizinle ilişkilendirerek size gönderirler..."

Meslek unvanının kullanılmaya devam edilmesi

Kimi psikolojik danışman ise (3), kendisine verilen unvana kulak asmayarak meslek unvanını kullanmaya devam ettiklerini dile getirmişlerdir. Meslek unvanının kullanılmaya devam edilmesine ilişkin katılımcıların örnek ifadeleri yer almaktadır:

30PD: "Yönetmelikte sırf o ifade yer alıyor diye kullanacak değilim. Meslek unvanımızı kullanmamıza engel diye düşünmememiz gerekiyor."

Görev Tanımları

RHY'deki görev tanımlarına ilişkin psikolojik danışmanların görüşlerine Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Psikolojik Danışmanların RHY'deki Görev Tanımlarına İlişkin Görüşleri

Ana Kategori	Alt Kategori	Kod	n
Görev tanımları	Nöbet görevi	Nöbet görevinin kaldırılması	40
		Terapötik ilişkinin bozulması	22
		Öğrencinin en çok teneffüste rehberlik servisine gelmesi	17
		Görevlendirmenin okul idaresinin inisiyatifine bağlı olması	11
		PDR hizmetlerinin verimliliğini olumsuz etkilemesi	9
		Görevin ücret karşılığında talep edilmesi	4
	Danışmanlık tedbiri	Hizmet içi eğitimin yetersizliği	16
		Gönüllülük esasına dayalı görevlendirme	13
		Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi	11
		İş yükünün çok fazla olması	7
		Okul kültürünü ve öğrenciyi tanıma gerekliliği	6
		Hizmet karşılığı ücret talebi	6
	Tercih danışmanlığı	Gönüllülük esasına dayalı görevlendirme	28
		Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi	16
		Hizmet karşılığında verilen ücretin iyileştirilmesi	12
	Belleticilik görevi	Tercih danışmanlığında kendini yeterli algılamama	6
		İsteğe bağlı görevlendirme	24
		Terapötik ilişkinin zedelenmesi	21
		Öğrencileri yakından tanımaya fırsat vermesi	10
	Sınavlarda görev alabilme	Maddi bir gelir sağlaması	3
		Merkezi ve okul sınavları arasındaki farklılıklar	27
		Önemli bir görev olarak algılanmaması	4
	Evde ve hastanede rehberlik	Maddi açıdan ek gelir sağlaması	3
		Görevlendirmenin zorunlu tutulmaması	32
Ders saatinde öğrencilerin rehberlik servisine davet edilmesi	Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi	12	
	Öğrencinin ders saatinde görüşmeye alınması	34	
	Öğrencinin seçmeli veya sosyal derslerden görüşmeye alınması	13	
	Öğretmenler ile kurulan ikili ilişkinin öğrenci görüşmelerini etkilemesi	7	
	Öğrenci görüşmelerini idarenin kontrol etmesi	4	

Nöbet görevi

Nöbet görevinin kaldırılması

Katılımcıların tamamı (40), nöbet görevinin kaldırılması konusunda hemfikirdir. Psikolojik danışmanların nöbet görevinin kaldırılmasına ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

1PD: "Nöbet esnasında bağırdığınız bir çocuk gelip size özelini açar mı? Açmaz. O yüzden nöbet görevi kesinlikle kaldırılmalı. Rehberliğin doğasına aykırı."

Terapötik ilişkinin bozulması

Psikolojik danışmanların yarısından fazlası (22), nöbet görevi sırasında otorite figürü olarak algılandıklarını, bu yüzden öğrenci ile kurmuş oldukları terapötik ilişkinin bozulduğunu/bozulacağını dile getirmiştir. Katılımcıların terapötik ilişkinin bozulmasına ilişkin görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

7PD: "Şöyle düşünün: Dışarda azarladığınız öğrenciyi buraya getirip nasıl hissediyorsun diye soramayız. Soramıyoruz da zaten. Kaldı ki azarlayamıyoruz da. Orada bir disiplin sağlayamıyor arkadaşlar. Arada kalıyorsunuz. Çok yanlış bir şey olduğunu düşünüyorum. Bence benim mesleğime bir saygısızlık bu."

11PD: "...Benim geçen yıl yaptığım görüşme sayıları ile bu yıl yaptığım görüşme sayıları arasında büyük fark olduğunu söyleyebilirim. Geçen yıl daha fazlaydı... Kesinlikle nöbet olayıyla bağdaştırıyorum ben."

Öğrencinin en çok teneffüste rehberlik servisine gelmesi

Psikolojik danışmanların yarısına yakını (17), öğrencilerin en çok teneffüs saatlerinde rehberlik servisini kullandıklarını dile getirmişlerdir. Teneffüs saatlerinde nöbet görevine ilişkin katılımcıların görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

3PD: "Bahçede bir çocuğun başına bir şey gelse siz orada görevli olduğunuz için ondan yükümlünüz. Peki benim kapıma gelen çocuk? Ondan yükümlü değil miyim?"

Görevlendirmenin okul idaresinin inisiyatifine bağlı olması

Psikolojik danışmanların dörtte birinden fazlası (11), nöbet görevinin okul idaresinin inisiyatifine bağlı olarak verildiğine dair görüş belirtmişlerdir. Aşağıda bu örnek görüş ifadelerine yer verilmiştir:

27PD: "Anlayışlı bir idaremiz yok ve şu an nöbet tutuyoruz."

29PD: "Ben nöbet tutmuyorum. Sendikal bir durum değil, idarem benden istemedi. Daha doğrusu konuştuk, anlattım, anlayışla karşıladı..."

PDR hizmetlerinin verimliliğini olumsuz etkilemesi

Katılımcıların bir kısmı (9), nöbet görevinin PDR hizmetlerinin verimliliğini olumsuz etkilediğini dile getirmişlerdir. Psikolojik danışmanların konu ile ilgili örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

19PD: "...Görev yeriniz orda boş kalıyor. Aklım orda kalıyor, kendimi görüşmelere veremiyorum. O günüm mahvoluyor, sadece en verimli saatim görev yerindeki on dakika oluyor."

Görevin ücret karşılığında talep edilmesi

Kimi katılımcılar (4), ücret için nöbet görevinin talep edildiğini belirtmişlerdir. Psikolojik danışmanların ücret için nöbet görevi taleplerine ilişkin görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

21PD: "...Bazı rehber öğretmenler böyle bir durumu talep edebiliyor para karşılığı. Zalim bir yöneticinin elinde çok kötü uygulamalara sahne olabilir."

Danışmanlık tedbiri

Hizmet içi eğitimin yetersizliği

Psikolojik danışmanların yarısına yakını (16), alınan hizmet içi eğitimin danışmanlık hizmetini sağlama açısından basit, teorik ve yetersiz bulunmaktadır. Katılımcıların danışmanlık tedbiri konusunda verilen hizmet içi eğitimlere ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

12PD: "Eğitim verildi ancak eğitime gereken önem verilmedi. Bomboş bir eğitim aldık. Kısa bir teorik eğitim aldık."

23PD: "Eğitimi aldım şu an kendimi bu konuda yeterli hissetmiyorum. Form doldurmaktan ibaret hepsi, yaptığınız başka bir şey yok."

33PD: "Eğitimi geçen dönem aldım. Verilen eğitim çok basit kaldı...Bu alanda yetkin olmamız lazım. Aksi halde zarar verici duruma düşeriz. Önemsiz."

Gönüllülük esasına dayalı görevlendirme

Yine psikolojik danışmanların yarısına yakını (13), danışmanlık tedbiri görevinin gönüllülük esasına, isteğe bağlı olarak verilmesi gerektiği belirtmişlerdir. Katılımcıların bu isteğindeki gerekçelerine ve açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir:

1PD: "Üç yıldır bu meslekteyim danışmanlık tedbiri eğitimi verilmedi, eğitimini almadım henüz ve bilmediğim bir şeyde beni zorunlu tutması bana garip geliyor açıkçası."

36PD: "...En büyük sıkıntı güvenlik sıkıntısı. Bizi ilgilendiren bir sorun."

Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi

Psikolojik danışmanların dörtte birinden fazlası (11), danışmanlık tedbirinde psikolojik danışmanların görev almaları gerektiği kanaatindedir. Katılımcıların danışmanlık tedbiri hizmetinin psikolojik danışmanlar tarafından yerine getirilmesine ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

10PD: "Danışmanlık tedbiri aslında bizim okuldaki öğrencilere göre daha yüksek yaş grubuyla görüşme yapmamız ve kendi mesleki becerilerimizi taze tutmamız açısından iyi..."

20PD: "...Bizim yapmamız gereken, yürütmemiz gereken bir iş olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden eğer bize görev verilirse tabii ki yapacağız."

İş yükünün çok fazla olması

Bazı katılımcılar (7), danışmanlık tedbiri görevinin iş yükünün çok fazla olduğunu ileri sürmüştür. Psikolojik danışmanların bu konuyla ilgili örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

29PD: "...Danışmanlık tedbiri okuldaki psikolojik danışmanlıktan çok daha farklı. Arkasında çok fazla koşman gerekiyor. Prosedürü çok fazla. Aileye ulaşman onlarla oturma yapman gerekiyor ve her zaman haliyle danışmanlık tedbiri almış bir çocuk da zaten uyumlu bir ailede olmadığı için bunlara ulaşman çok kolay olmuyor."

Okul kültürünü ve öğrenciyi tanıma gerekliliği

Kimi psikolojik danışmanlar (6), danışmanlık tedbiri görevinde okul kültürünü ve öğrenciyi tanıma gerekliliğine değinmişlerdir. Psikolojik danışmanların öğrenciyi tanımaya dönük bu isteklerine ilişkin örnek görüş ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

8PD: "... Farklı bir okula değil de aynı okul ikliminde bulunan psikolojik danışmanlara verilirse çok iyi olur... Çünkü psikolojik danışmanlar okulun iklimini bilmeden çocuğu tanımaya çalışıyor."

Hizmet karşılığı ücret talebi

Bazı psikolojik danışmanlar (6), danışmanlık tedbiri görevi için ücret talebinde bulunmuşlardır. Katılımcıların ücret talebine ilişkin açıklamalarına, gerekçeleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir:

3PD: "...Mesai saatleri dışında ücret karşılığı yapılırsa eğer katılım daha fazla olur hem işe yarar hem de kâğıt üstünde kalmaz. Sonuçta mesai saati içinde olmaz. Okulu bırakıp gidemezsiniz. Mesai saati dışında gitmeniz gerekecek. Bunun için de insanların teşvik edilmesi gerekiyor..."

18PD: "...Danışmanlık tedbirinin adalet bakanlığından böyle bir görevlendirme ile gelip bunun bize ücretsiz biçimde yaptırılması bana göre bir angarya oluşturuluyor. Yani bunun bir ücreti olur, o ücret dahilinde yaparsanız, hem de karşılığını net bir şekilde sorarsınız. Daha profesyonel olur."

Tercih danışmanlığı

Gönüllülük esasına dayalı görevlendirme

Katılımcıların yarısından fazlası (28), tercih danışmanlığı görevinin gönüllülük esasına dayalı olması gerektiğini düşünmektedir. Psikolojik danışmanların gönüllülük esasına bağlı görevlendirme isteğine ilişkin örnek görüş ifadelerine, gerekçeleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir:

7PD: "...Zorunlu olmasını doğru bulmuyorum. Çünkü yaz tatili dönemi. Bizim özel hayatımızda da planlarımız var ve onlar aksıyor. Tercih dönemi daha erkene alınabilir..."

22PD: "İlkokulda çalışan bir rehber öğretmen kendi isteğiyle araştırıp bakmadığı sürece üniversite tercihleri hakkında nasıl bir bilgi sahibi olabilir?"

Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi

Psikolojik danışmanların yarısına yakını (16), tercih danışmanlığı hizmetinde psikolojik danışmanların görev alınması gerektiği kanaatindedir. Bu görüşte olan katılımcıların örnek açıklamaları aşağıda verilmiştir:

6PD: "...Çocuklar tercih döneminde çok büyük sıkıntılar yaşıyorlar. Sırf rehber öğretmen olmadığı için birçok öğrenci yanlış tercihte bulundu. Bazı merkezi yerlerde tercih danışmanlığı yapan psikolojik danışmanlar var ama yeterli değil. Şimdi her okulun kendine ait bir tercih danışmanlığı olsa çok daha mantıklı."

18PD: "...Öğrencilerin mesleki anlamda ya da bir üst kuruma yönlendirmelerinde bu işi en iyi yapacak olanların psikolojik danışmanlar olduğunu düşünüyorum."

25PD: "Bu bence bizim görevimiz. Yapmamız gereken bir şey hani. Belki yaz dönemi başkaları tatil deyken biz niye çalışıyoruz diyebiliyorlar ama biz bu bölümü seçerken, özellikle ortaokul ve lisede çalışanlar, tercih dönemini biliyorlardı."

Hizmet karşılığında verilen ücret iyileştirilmesi

Katılımcıların dörtte birinden fazlası (12), tercih danışmanlığı hizmeti karşılığında verilen ücretin iyileştirilmesi gerektiği dile getirmişlerdir. Ücretin iyileştirilmesi ile ilgili örnek açıklamalara aşağıda değinilmiştir:

11PD: "...Siz orda öğrenciyle geleceğini şekillendiriyorsunuz, ama size günlük alay eder gibi bir ücret veriliyor. Konaklama, yol hiçbir şey karşılanmıyor. Kesinlikle değerlendirilmesi gereken bir konu."

Tercih danışmanlığında kendini yeterli algılamama

Kimi psikolojik danışmanlar (6), tercih danışmanlığı hizmetinde kendilerini yeterli algılamadıklarını ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili bir katılımcının örnek açıklamasına aşağıda yer verilmiştir:

15PD: "... Tercih danışmanlığı yapabilmemiz için bu konuda eğitim almamız gerekiyor. Çünkü ben şu an ilköğretimde çalışıyorum. Üniversite sınav sistemiyle ilgili fazla bilgim yok. Zaten sınav sistemi değişti. Yeniden tekrar değişti. Ben bilmediğim bir şeyle ilgili birinin hayatını olumsuz etkilemek istemem."

Belleticilik görevi

İsteğe bağlı görevlendirme

Katılımcıların yarısından fazlası (24), belleticilik görevinin isteğe bağlı olarak verilmesi gerektiği kanaatindedir. Bu husustaki psikolojik danışmanların örnek görüş ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

3PD: "...Gönül işidir belleticilik. İstemeyerek orada bulan bir arkadaşımız ne kadar yaralı olabilir ki öğrenciye? Manevi ve mesleki anlamda ne kadar yararı olabilir?"

36PD: "Karşiyim. Bu işi zaten öğretmenler yapıyor. İsteğe bağlı olmalı. Zorunlu olmamalı. Bu bizim işimiz değil."

Terapötik ilişkinin zedelenmesi

Yine katılımcıların yarısından fazlası (21), belleticilik görevinin psikolojik danışmanlar ile öğrenciler arasındaki terapötik ilişkiyi zedelediğini/zedeleyebileceğini dile getirmişlerdir. Psikolojik danışmanların bu konu hakkındaki örnek açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir:

1PD: "... Öğrencilerle aşırı yüz göz olacağız. O yüzden bir sınır kalmalı, saygıyı yitirmemeli."

22PD: "...Kriz anında bir müdahale gerekli olur. Ama yine bir otorite figürü olarak algılanabiliriz. Bu da aramızdaki ilişkiyi zedeler..."

Öğrencileri yakından tanımaya fırsat vermesi

Katılımcıların dörtte biri (10), belleticilik görevinin öğrenciyi yakından tanımaya fırsat verdiğini düşünmektedir. Psikolojik danışmanların bu konudaki görüş ifadelerine aşağıda değinilmiştir:

6PD: "...Daha yakın bir ilişki kurduğumuz için daha sağlıklı bir durum içerisinde şu an. Bu benim mesleğimi zedelemiyor açıkçası. Hatta ben pansiyonda nöbet tuttuğum zamanlarda öğrencilerle psikolojik danışmanlık yaptığım bile oluyor."

25PD: "...Kendi okulumun öğrencilerini tanıma açısından bence çok çok faydalı olur belleticilik."

Maddi bir gelir sağlaması

Kimi katılımcılar da (3), belleticilik görevini maddi bir kaynak sağladığı için olumlu değerlendirmektedirler. Psikolojik danışmanların bu konudaki örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

7PD: "Madem öğretmeniz, yani madem öyle bir sıfatımız var, yapılmalı. Olabilir diye düşünüyorum. Maddi imkanlar için getirisi olan bir şey ve herkes gibi kullanma imkânı sağlıyor."

Sınavlarda görev alabilme

Merkezi ve okul sınavları arasındaki farklılıklar

Çoğu katılımcı (27), sınavlarda görev alabilme konusunda merkezi ve okul sınavları arasında farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların farklılıklara ilişkin görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

27PD: "Merkezi sınavlarda görev alınabilir, ek gelir açısından da iyi. Ama kendi okulunda olması sakıncalı, ilişkiyi zedeler. Güveni zedeler. Kopya çekmesini engellemeye çalışmak ilişkimiz mahveder."

32PD: "Okullardaki sınavlarda kopya çeken öğrenci disiplin yönetmeliğine göre ceza alması gerekiyor. E sen sınavda görevlisin, kendin sınavda kopya yakalıyorsun sonra kendin rapor hazırlıyorsun."

36PD: "Merkezi sınavlarda görev alıyoruz. Bizden başka bu işi daha iyi yapacak biri yok. Öğrenci o sınava kaygı ve stresle giriyor. Bu yüzden psikolojik danışmanların da sınavda görev alması gerektiğini düşünüyorum."

Önemli bir görev olarak algılanmaması

Kimi psikolojik danışmanlar (4) tarafından sınavda görev alma önemli bir görev olarak algılanmamaktadır. Katılımcıların sınav görevini önemli bir görev olarak algılamıyor olmanın gerekçelerine aşağıda yer verilmiştir:

12PD: "Bu tarz şeylerle uğraşmamız gerekiyor. Bizim kendimizi yetiştirmemiz gerekiyor."

34PD: "Milli Eğitim içinde çalıştığımız için diğer öğretmenlerle aynı kefedede olmamızı doğru buluyorum..."

Maddi açıdan ek gelir sağlaması

Bazı katılımcılar (3), sınav görevini ek gelir açısından olumlu olarak değerlendirmektedir. Konu ile ilgili katılımcıların görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

22PD: "Maddi bir gelir söz konusu. Kişisel olarak isteyenlerin bu görevi yapmalarında bir sakınca görmüyorum."

Evde ve hastanede rehberlik

Görevlendirmenin zorunlu tutulmaması

Çoğu psikolojik danışman (32), evde ve hastanede rehberlik hizmetlerinin sunulmasına dair görevlendirmenin zorunlu tutulmaması gerektiğini dile getirmişlerdir. Psikolojik danışmanların bu konuya ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

8PD: "Tamamen vicdani bir şey..."

17PD: "...Zorunlu olması bence doğru değil. Çünkü hastane, ev ortamları her zaman müsait olmuyor, güvenlik açısından olsun, ulaşım açısından olsun sıkıntı yaratabilir."

Psikolojik danışmanların görevlendirilmesi

Psikolojik danışmanların dörtte birinden fazlası (12), evde ve hastanede rehberlik hizmetlerinin yapılması gereken bir iş olarak görmektedirler. Katılımcıların konu ile ilgili örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

14PD: "...Çocuk önemsendiğini hisseder..."

22PD: "Veli ve ev ziyaretlerinin çok ciddi katkıları var... Yerinde görmek bize farklı bakış açıları kazandırıyor. Mesleğe katkısı olabileceğini düşünüyorum."

28PD: "Bence ziyaret edilmesi iyi oluyor. Çünkü sonuçta o çocukların da rehberliğe ihtiyaçları var... Zorunlu olması bir nebze iyi olmuş diye düşünüyorum."

Ders saatinde öğrencilerin rehberlik servisine davet edilmesi

Öğrencinin ders saatinde görüşmeye alınması

Psikolojik danışmanların hemen hemen hepsi (34), öğrencilerle ders saatinde görüşülmesi kanaatindedir. Katılımcıların ders saatinde öğrencilerin rehberlik servisine davetine ilişkin açıklamalarına, gerekçeleriyle birlikte aşağıda yer verilmiştir:

16PD: "Zaruret olan durumlar oluyor. O öğrencinin derste olması öğrenciden çok sınıfın geneline de öğrenciye de zarar verebiliyor..."

19PD: "...Çocuk teneffüste kendi ihtiyacını karşılamak için kantine gidiyor, arkadaşlarıyla oynamak istiyor ya da lavaboya gidiyor..."

33PD: "...Teneffüs her konu için yeterli olmuyor. Mecburen bazı derslerden alıyoruz."

Öğrencinin seçmeli veya sosyal derslerden görüşmeye alınması

Psikolojik danışmanların yarısına yakını (13), görüşmek için öğrencileri daha çok seçmeli veya sosyal derslerden aldıklarını belirtmiştir. Konu ile ilgili katılımcıların görüş ifadelerine aşağıda değinilmiştir:

8PD: "İlkokul olduğu için burası çocuğu okuma saatleri gibi etkinliklerde çağırıyoruz. Bizim için pek sorun olmuyor."

26PD: "Ben önemli derslerden almıyorum zaten. Müzik, resim gibi derslerde alıyorum. Beden dersinde kimse gelmek istemiyor. Sosyal etkinlik gibi felsefe, bilgi kuramı gibi ders işlenmeyen derslerde alıyorum."

Öğretmenler ile kurulan ikili ilişkinin öğrenci görüşmelerini etkilemesi

Kimi katılımcılar (7), okuldaki diğer öğretmenler ile psikolojik danışmanlar arasındaki ikili ilişkilerin öğrenci görüşmeleri üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların öğretmenlerle olan ilişkilerinin öğrenci görüşmeleri üzerindeki etkisine ilişkin görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

6PD: "Bu biraz rehber öğretmenle öğretmenler arasındaki ilişkiye bağlı. İkili arasında sağlıklı bir iletişim varsa hiçbir şekilde sıkıntı olmuyor..."

18PD: "...Daha önce bazı bireysel çatışmalar yaşadığımız öğretmenler: Ben öğrenciyi göndermiyorum, diyordu. Keyfi olarak göndermiyor, size inat ediyor..."

Öğrenci görüşmelerini idarenin kontrol etmesi

Bazı katılımcılar ise (4), yapılan öğrenci görüşmelerini idarenin kontrol ettiği dile getirmişlerdir. Psikolojik danışmanların bu konu ile alakalı örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

7PD: "...Derste çağırıyoruz. Bir noktada bu bizim için sıkıntı olmuştu ve bize bir uyarı gelmişti mesela. Az öğrenci çağırın diye. Ben de bunun kararını siz veremezsiniz, benim inisiyatifimde diye ifade etmiştim..."

10PD: "...Zaten okul da sınırlama getiriyor, teneffüslerde görüşmemizi istiyorlar."

RHY'nin Psikolojik Danışmanlar Üzerindeki Etkisi

RHY'nin psikolojik danışmanlar üzerindeki etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerine Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5.

Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin Psikolojik Danışmanlar Üzerindeki Etkisine İlişkin Katılımcıların Görüşleri

Ana Kategori	Alt Kategori	Kod	n
RHY'nin psikolojik danışmanlar üzerindeki etkisi	Mesleki yeterlilik	İş yükünün fazla olmasından kaynaklanan yetersizlik duygusu	25
		Yeterliliğin yönetmelikten etkilenmemesi	11
		Mesleki doyumun mesleki yeterliliği etkilemesi	4
	Mesleki doyum	RHY'nin mesleki doyumunu olumsuz etkilemesi	33
		RPDHY'nin mesleki doyum açısından tercih edilmesi	10
		Yönetmeliğin uygulanmadığı durumlarda mesleki doyumun sağlanması	7
	Mesleğe ilişkin bakış açısı	Olumlu bakış açısı	35
		Yönetmelikle birlikte mesleğe olan bakış açısının değişmesi	5
	Mesleğin geleceğine ilişkin duygu ve düşünceler	Olumsuz duygu ve düşünceler	23
		Yönetmeliğin yıldırmadığı duygu ve düşünceler	9

Mesleki yeterlilik

İş yükünün fazla olmasından kaynaklanan yetersizlik duygusu

Psikolojik danışmanların yarısından fazlası (25), yönetmelikteki iş yükünün fazla olmasından dolayı yetersizlik duygusu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yetersizlik duyguları ile ilgili örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

22PD: "...Meslek dışı yüklenen sorumluluklar mesleğimi yapma şeklimi engelledi. Çalışmamızı engellenmesi yeterli hissetmemize engel."

Yeterliliğin yönetmelikten etkilenmemesi

Katılımcıların dörtte birinden fazlası (11), yönetmeliğin mesleki yeterliliklerini etkilemediğini ifade etmiştir. Bu hususta katılımcıların açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir:

31PD: "Bir insanın yeterliliğini denetleyecek olan yönetmelik değildir, yazılan çizilen kurallar değildir. Bir insan yaptığı işte yetkin ise görüşmelerinden sonuç alıyorsa yaptığı çalışmaların sonucu oluyorsa o insan yetkindir."

Mesleki doyumun mesleki yeterliliği etkilemesi

Bazı psikolojik danışmanlar (4), mesleki doyumlarının mesleki yeterliliklerini etkilediklerine dair görüş ifadesinde bulunmuşlardır. Bu görüş ifadelerine ilişkin örneklere aşağıda yer verilmiştir:

11PD: "Meslekte doyumunuz azalırsa kendinizi yeterli hissetme durumu da düşüyor..."

13PD: "...Daha çok rehberlik alanında çalışıyorum. Bu da benim psikolojik danışma alanında yetersiz olduğumu gösteriyor."

40PD: "Eleman olarak adlandırılıyorsam çok da yeterli olarak görmem herhalde ben kendimi."

Mesleki doyum

RHY'nin mesleki doyumunu olumsuz etkilemesi

Hemen hemen çoğu psikolojik danışman (33), Rehberlik hizmetleri Yönetmeliği'nin mesleki doyumlarını olumsuz etkilediğine dair görüş ifadesi belirtmiştir. Aşağıda psikolojik danışmanların konu ile ilgili örnek görüş ifadelerine yer verilmiştir:

8PD: "Birkaç ay ne yapacağımı şaşırdım. Altıncı yılım olmasına rağmen sanki ilk defa atanmış gibiyim. Uyum sağlayamadık yeni yönetmeliğe. Bize çalışın diye görev vermişler. Doyumu azalttı bu yönetmelik. Kâğıt-evrak işleriyle uğraşyoruz."

22PD: "...Rehberlik tamam ama psikolojik danışmanlık nerede? Aldığımız eğitimi burada uygulayamıyoruz."

24PD: "Değersizleştirildik, itibarsızlaştırıldık. Kırıcı hale geldi. Bu da meslekten aldığımız doyumunu etkiliyor."

32PD: "...Mesleği tanımlarken ben ergenlik dönemi olarak tanımlıyorum. Çünkü hep bir kimlik bunalımı yaşıyoruz. Ne olduğumuzu bilmiyoruz. Kendimizi anlamaya, anlatmaya çalışıyoruz. Böyle bir emekleme sürecinde böyle bir yönetmelik gelişimsel olarak bize ket vurdu yani."

RPDHY'nin mesleki doyum açısından tercih edilmesi

Psikolojik danışmanların dörtte biri (10), mesleki doyum açısından eski yönetmeliği tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu konu ile ilgili açıklamalarına, gerekçeleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir:

19PD: "Kesinlikle eskisi olması gerekiyor. Yeni yönetmelik sanki galeyana getirilmişti hazırlanmış gibi."

39PD: "Eski yönetmelikteyken birçok hakkımızın olduğunu düşünüp ona göre adımlar atıyorduk. Mesleğimizi korkmadan savunabiliyorduk, çünkü arkamda yönetmeliğim var diyebiliyorduk... Mesleki doyumum eski yönetmelikte daha iyiydi kesinlikle. Çünkü korkusuzduk."

Yönetmeliğin uygulanmadığı durumlarda mesleki doyumun sağlanması

Bazı katılımcılar ise (7), RDY'nin mesleki doyumlarını etkilemediklerini aşağıdaki görüş ifadeleri ile belirtmişlerdir:

7PD: "Ben çalışma şartımı, koşulumu, idaremi de düşünerek ele alıyorum. Çok şükür ki bir şey değişmedi pozisyonumda, okuldaki konumumda. O yüzden kendi adıma doyum sağlıyorum."

30PD: "Açıkçası beni hiç etkilemedi. Çünkü yaptığım işi birebir yönetmeliğe göre yapmıyorum."

Mesleğe ilişkin bakış açısı

Olumlu bakış açısı

Hemen hemen bütün psikolojik danışmanlar (35), mesleğine olan bakış açısının olumlu olduğuna dair görüş ifadeleri belirtmiştir. Mesleğe olan bakış açısının olumlu olmasına ilişkin katılımcıların örnek görüş ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

7PD: "Çok seviyorum. Zaten sevmesem şu şartlara dayanamazdım. Dayanılacak gibi değil çünkü. Burada başladım ben mesleğe, bir buçuk yıl oldu. Bence bir okulun kilit noktası rehberlik servisi. Öyle düşünüyorum..."

Yönetmelikle birlikte mesleğe olan bakış açısının değişmesi

Bazı psikolojik danışmanlar (5), RHY'den sonra mesleğe olan bakış açılarında değişiklik olduğuna dair ifadelerde bulunmuştur. Aşağıda psikolojik danışmanların bu konudaki görüş ifadeleri yer almaktadır:

9PD: "Mesleğim biraz zor. Pek sevdiğim söylenemez. Gaziantep Üniversitesinde hukuk okuyorum. Mesleğimi değiştirmek istiyorum. Arada bir meslek. Ne olduğumuz belli değil."

16PD: "...Mesleğim benim başladığım 25 Ekim 1994'ten beridir hep bir alanda ilerleme kat etmesi gerekirken maalesef hep geriye gidiş oluyor. O yüzden rehber öğretmenden beklentiler hep alanın dışında oluyor. O yüzden mesleki dezenformasyon, meslekten alınan haz gittikçe düşüyor. Bunun sonucunda da meslekten soğuyorsun."

Mesleğin geleceğine ilişkin duygu ve düşünceler

Olumsuz duygu ve düşünceler

Psikolojik danışmanların yarısından fazlası (23), PDR mesleğinin geleceğine ilişkin olumsuz duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir. Katılımcıların mesleğin geleceğine ilişkin olumsuz duygu ve düşünceleri içeren görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

2PD: "Ben mesleğin on yıl sonra okullardan kaldırılacağını düşünüyorum. Bunun da bir basamak olduğunu düşünüyorum açıkçası."

9PD: "Bence mesleğin geleceği pek parlak değil. Gittikçe kötüleşiyor. Ne olduğumuz belli değil. Aslında özel bir mesleğimiz var. Yönetmelikle başka yerlere çekiliyor. O yüzden mesleği bırakmayı düşünüyorum."

Yönetmeliğin yıldırmadığı duygu ve düşünceler

Kimi katılımcılar (9), RHY'nin kendilerini yıldırmadığına dair duygu ve düşüncelerini dile getirmiştir. Psikolojik danışmanların bu duygu ve düşüncelere dair görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

12PD: "...Bizim mesleğimizi iyi bir şekilde temsil etmemiz gerekiyor. Önemli olan bu."

29PD: "Yeni yönetmelik bence bizi yıldırmmalı. Bunun böyle kalacağını düşünmüyorum. Gerçekten okullarda bizlere çok ihtiyaç var. İlkokuldayım, belki karşılaştığım problemler daha basit ama okullardaki rehberlik servislerinin görünenden çok daha fazla bir yeri var..."

Psikolojik Danışmanların Yönetmeliğe Bakış Açısı

Katılımcıların Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'ne ilişkin bakış açısına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6.

Psikolojik Danışmanların Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'ne Bakış Açısına İlişkin Görüşleri

Ana Kategori	Alt Kategori	Kod	n
Psikolojik danışmanların yönetmeliğe bakış açısı	Genel değerlendirme	Olumsuz değerlendirmeler	38
		Olumlu değerlendirmeler	2

Genel değerlendirme

Olumsuz değerlendirmeler

Neredeyse bütün psikolojik danışmanlar (38), yönetmelik değişikliğini olumsuz değerlendirdiklerine dair görüş ifadelerinde bulunmuşlardır. Psikolojik danışmanların olumsuz değerlendirmelerine ilişkin örnek görüş ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

4PD: "Yönetmelikte psikolojik danışma ve rehberlik alanından mezun olur diye bir ibare yok. Alan dışı atamalara zemin hazırlamak için yapıldı. Zaten vardı, bununla birlikte sayıları çoğalacak. Meşrulaştırarak."

10PD: "Korkuyla bekledik ve inanılmaz bir yıkım oldu. Kesinlikle çok mutsuzuz yeni yönetmelikle ilgili, eskisine dönsek çok sevineceğiz ki eskisini eleştiriyorduk..."

13PD: "...Bu çocukların duygusal ihtiyaçları var. Sevgiye, ilgiye, anlaşılmaya aç bu çocuklar. Bu çocukları birilerinin dinlemesi gerekiyor. Bunun engellenmesi ruh sağlığında ciddi sorunlara yol açar... Bu deneme bize pahalıya mal olacak."

16PD: "...Atalarımız ne güzel söylemiş: Ekmeyi ekmekçiye bırak üstüne bir de iki ekmek fazla ver diye. Bıraksınlar bu işin uzmanı, öğretim üyeleri yapsın yönetmeliği. Bu işte yetişmiş tecrübeli insanlar yapsın..."

22PD: "Bu yönetmelik bizim mesleğimizi icra etmemiz için büyük bir engel. Bizi daha işlevsiz hale getirdi. Öğrencilerin ve bizim onlara bakış açımızı olumsuz etkiledi. Mesleğimize olan önyargıları haklı çıkardı."

33PD: "...Okul müdürünün isteğine göre kullanıyoruz. Yönetmelikte açık uçlu ibareler var... İdarecilerin çok rahat bir şekilde kullanabileceği bir yönetmelik."

Olumlu değerlendirmeler

Bazı katılımcılar (2), yönetmelik değişikliğini aşağıdaki görüş ifadeleriyle olumlu değerlendirmektedirler:

21PD: "Değişmesini olumlu, çerçevesini yetersiz buluyorum. Zorunlu görev tanımları ve belirsiz tanımların olması yetersizlik sağlıyor."

25PD: "...İyi yönleri var elbette. Hastane ziyaretleri, tercih danışmanlığı gibi birkaç görev tanımımız belli oldu..."

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

MEB, okul psikolojik danışmanlarının rollerini belirleyen tek kurumdur (Kuzgun, 2014, s. 183). MEB tarafından okuldaki PDR hizmetlerine ilişkin zaman zaman çeşitli kararlar alınarak şura ve yönetmeliklerle uygulamaya geçirilmektedir. MEB RHY'de alınan kararların okullardaki PDR hizmetlerine ve bu hizmeti yerine getiren

psikolojik danışmanlara olan etkisinin psikolojik danışmanların bakış açısından değerlendirilmesi, psikolojik danışmanların bakış açısından RHY'nin yeniden revize edilmesi ve okuldaki PDR hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesi açısından son derece önemlidir. Bu sebeple çalışmada psikolojik danışmanların Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'ne olan bakış açısı incelenmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre psikolojik danışmanların MEB RHY'ye ilişkin görüş ve değerlendirmeleri dört ana kategoriden oluşmaktadır. Psikolojik danışmanlar, Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ile ilgili "unvan sorunu", "görev tanımları", "yönetmeliğin kendilerine etkisi" ve "yönetmeliğe ilişkin bakış açıları" olarak belirlenen her bir ana kategorinin altında farklı temalarla değerlendirme yapmışlardır.

Bu araştırmanın sonuçları psikolojik danışmanların RHY'den memnun olmadıklarını göstermektedir. Katılımcıların çoğu, yönetmeliğin yeniden değiştirilmesi, en azından eski haline dönmesi konusunda hemfikirlerdir. RHY'den memnun kalınmamasında en etkili faktör unvan sorundur. Katılımcıların hemen hemen hepsi, psikolojik danışmanların rehber öğretmen ya da eleman olarak nitelendirilmesini bir değersizleştirme olarak görmektedirler. Psikolojik danışmanlar hakkında daha önceki yönetmeliklerde "eleman" şeklinde bir ifade kullanılmamıştır. Kullanılan bu ifadenin MEB'in psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili bakış açısını yeterince yansıttığını göstermektedir (Üstüner, 2018). Kimi psikolojik danışmanlar, MEB'in psikolojik danışmanları "eleman" olarak nitelendirmesini aşağılayıcı bir tutum olarak değerlendirmektedir. Psikolojik danışmanlar, MEB'in yönetmelikten psikolojik danışma kavramını kaldırılarak mesleğin içini boşalttığını, içi boşalmış bir mesleğe ehli olmayan kişileri istihdam ettiğini, psikolojik danışma mesleğini bilinçli olarak tahrip etmeye çalıştığını dile getirmişlerdir. Bazı araştırmalarda alan dışı atamalarla ilişkili ortak bulgular yer almaktadır (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006; Yeşilyaprak, 2009; Şahin, 2008; Doğan, 1991; Baker ve Çetinkaya, 2007; Dost ve Keklik, 2012; Parmaksız ve Gök, 2018). PDR alanından mezun kişilerin aldıkları eğitimin kalitesi tartışılırken alandan mezun olmayıp bu işi yapan kişilerin sayısı olarak da fazla olması, PDR hizmetlerinin kalitesini düşürmekte ve en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Hamamcı vd. 2004; Pişkin, 2006; Doğan, 1991; Şahin 2008). Özgüven'e (2007) göre, alan dışı personellerin PDR hizmetlerini yürütmek için görevlendirilmesi, yeni bir alan olan PDR'nin ülkemizde kavramlar, uygulamalar, personelin görevleri, görev ve sorumlulukları, etik kuralları bakımından yanlış anlaşılmasına neden olmuş, sakıncalar doğurmuş, rehberliğin gerçek işlevinin anlaşılmasını geciktirmiştir (s.431). RHY'nin 3. maddesinde ergoterapist, fizyoterapist, psikolog gibi mesleklerin hangi bölümden mezun olması gerektiği açıklanarak yapılmışken "Rehberlik Öğretmeni"nin mezun olması gereken bölüm belirtilmemiştir (Resmi Gazete, 2017). Bu ibare, geçmiş yıllarda yapılan ya da gelecekte yapılacak alan dışı atamaları meşru hale getirme açısından riskli olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, RPDHY'nin 50. maddesinin "f" bendinde yer alan: "Bireysel rehberlik hizmetleri kapsamında formasyonu uygunsa psikolojik danışma yapar." bu ibare, RHY'den, kaldırılmıştır. Kaldırılan bu ibare, profesyonel bir hizmet olan PDR mesleğinin uzmanlar tarafından sunulmasını sektöre ugratabilir.

Katılımcılar, psikolojik danışmanın soyut bir çalışma olduğunu, gizlilik ilkesinden dolayı psikolojik danışma kısmında neler yapıldığına değinilmediği için idarenin rehberlik servisinden somut çalışmalar beklediğini dile getirmişlerdir. Aynı bulguya Dağlı (2014) tarafından yapılan çalışmada yer verilirken, Bakıoğlu ve Asyalı (2005) da rehber öğretmenlerin genç ve tecrübesiz olmalarından kaynaklı idarecileri tarafından öğretmen ya da meslektaş olarak değil, okulun ayak işlerini yapacak kişiler olarak algılandıklarını belirtmişlerdir. Bazı araştırmalarda, kulüp, okul meclisi ve toplam kalite (Dağlı, 2014) gibi işlerin rehberlik kelimesi ile ilişkilendirilerek psikolojik danışmanlara yaptırıldığı, psikolojik danışmanların derse girmeye ve kâğıt-evrak gibi bürokratik işlerle uğraşmaya zorlandıkları (Parmaksız ve Gök, 2018; Dost ve Keklik, 2012; Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008; Karataş ve Polat, 2013; Rayle, 2006; Bacioğlu vd. 2017), farklı olarak psikolojik danışmanların bu işleri yapmaya eğilimli oldukları (Burnham ve Jackson, 2000; Akin, 2007), psikolojik danışmanların rehberlik hizmetlerini yürütecek gerekli ilke ve sorumluluk bilincine sahip olmadıkları (Hatunoğlu ve Hatunoğlu 2006; Karataş ve Baltacı, 2013; Pişkin, 1989), bu yüzden, herhangi bir baskı olmadan, idarenin istek ve ricası üzerine; tanıtım faaliyetleri, okulla ilgili broşür hazırlama, burslu öğrenci takibi, okulda yer aldıkları komisyonlarla ilgili faaliyetler, yıllık hazırlama faaliyetleri, mezuniyet töreni, okul idaresinin çalışma alanında yer alan kayıt işlemleri (Gysbers ve Henderson, 2000) ve sekreterlik gibi işlerin yanı sıra disiplini sağlama (Kuhn, 2004), özel eğitim, nöbet, gezi etkinliklerine yardım, sınavlarda gözcülük, boş derslere girme (Akpinar ve Bengüsoy, 2017) gibi alan dışı işlerle ilgilendikleri (Dağlı, 2014; Karataş ve Baltacı, 2013; Sargın ve Hamurcu, 2010; Sürücü ve Yavuz, 2013; Larson ve Daniels, 1998) bulgusuna yer verilmiştir. RPDHY'nin 55. maddesinde: Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışmadaki hizmet alanlarıyla ilişkisiz konularda görev verilemeyeceği belirtiliyordu (Resmi Gazete, 2001). Bu maddenin okul yönetiminin rehber öğretmeni "joker öğretmen" olarak kullanmasını engellemesi, PDR hizmetlerinin kalitesinin korunması ve verimliliği açısından önemli bir maddeydi. Ancak bu madde kaldırılarak yerine, RHY'de yer alan 34. maddenin "ğğ" bendindeki: "Eğitim kurumu müdürünün vereceği rehberlik hizmetleri ile ilgili diğer görevleri yapar." ibaresi getirilmiştir (Resmi Gazete, 2017). Bu ibare muğlak bir ifadedir. Bu madde ile psikolojik danışmanlara

rehberlik ile ilişkisi bulunmayan iş ve görevler verilmesinin önü açılmıştır. Okul müdürleri bu maddeyi referans göstererek psikolojik danışmanları yönetim ve öğretim işlerinde kullanmaktadır (Owen ve Owen, 2008). Ülkemizde rehberlik uygulamaları yıllardan beri müdür ve öğretmenlerin ilgi ve anlayış sınırları içinde sürdürülmeye çalışılmıştır (Doğan, 1991).

Bazı katılımcılar PDR mezunu olmadığını, bu sebeple psikolojik danışma sıfatını kullanmayı etik bulmadığını, PDR alanından mezun olanların psikolojik danışma alanında yeterli bir eğitim almadıklarını, psikolojik danışma için daha çok akademik çalışmaların olması gerektiğini ve okul şartlarının psikolojik danışmaya uygun olmaması gibi nedenlerle rehber öğretmen tanımını kabul gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı araştırmalarda psikolojik danışmanların psikolojik danışma hizmeti sunabilmesi için daha fazla akademik çalışmalara ihtiyaç duyulduğuna dair ortak bulgular yer almaktadır (Güneri, Kavas ve Koydemir, 2007; Çokamay, Kapçı ve Sever, 2017; Dost ve Keklik 2012; Karataş ve Baltacı, 2013; Dağlı, 2014). Benzer şekilde okul şartlarının psikolojik danışmaya uygun olmaması da Baker ve Çetinkaya (2007) ve Parmaksız ve Gök (2018) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları arasındadır. Soysal, Baş ve Aysal (2016) tarafından yapılan araştırmada, farklı öğretim kademelerinde görev yapmakta olan okul psikolojik danışmanlarının öğrenci sorunlarını ele alma, önleme ve müdahale etme konusunda güçlükler yaşadıklarını, okul psikolojik danışmanlarının kuramsal ve uygulamaya dayalı bilgi, beceri ve donanımlarını yeterli düzeyde görmediklerine yer verilmiştir.

Yönetmelikte PDR mezunları için kadro unvanı olarak rehber öğretmen veya rehberlik öğretmeni gibi ifadeler yer alsa da katılımcıların kendilerini çoğunlukla psikolojik danışman olarak tanımlaması dikkat çekicidir. Aslında gözlenen bu farklılıkla Bakanlığın unvan politikasıyla, bünyesinde çalışan meslek elemanlarının düşüncelerinde bir uyumsuzluğun olduğunu göstermektedir (Aldemir ve İlhan, 2018). Psikolojik danışmanlar, unvan tanımının net olmamasından kaynaklanan çatışmalar yaşamaktadır. Bu bulgu, bazı araştırmaların sonucu ile örtüşmektedir (Çokamay, Kapçı ve Sever, 2017; Dağlı, 2014; Aldemir ve İlhan, 2018; Doğan, 1996). Yönetmeliğin tanımlar bölümüne bakıldığında "Psikolojik danışman" ifadesinin yer almaması ve PDR alanı uzmanlarına yalnızca "rehberlik hizmetlerini yürüten personel" tanımının verilmesi MEB tarafından uygun görülen eksik bir ifadedir. Rehber öğretmenlerin okul örgütü içerisinde sığdırılmaz bir görev tanımları vardır (Öztürk, 2018). Sonuç olarak, unvan sorunu nedeniyle psikolojik danışmanlar, alan dışı işlerle uğraşmaya zorlandıklarını, değersizleştirildiklerini, rol çatışması yaşadıklarını ve var olan psikolojik danışma becerilerini uygulama konusunda engellerle karşılaştıklarını düşünmektedirler. Yönetmeliğin yeniden düzenlenerek görev tanımlarının mesleğin ilkelerine göre belirlenmesi ve psikolojik danışman unvanının kullanılması katılımcıların görüş önerileri arasında yer almaktadır. MEB, RPDHY'de yer alan psikolojik danışmanlara "verilemeyecek görevler" maddesini yönetmeliğe yeniden ekleyerek psikolojik danışmanların rol belirsizliğini ve iş yükü problemini çözebilecek kanuni tedbirleri almalıdır (Öztabak, 2018; Owen ve Owen, 2008). Psikolojik danışmanların görev tanımlarındaki karışıklığı gidermek açısından RPDHY'de yer alan 55. maddenin yönetmeliğe tekrar eklenmesinin uygun olduğu düşünülmektedir. Ayrıca psikolojik danışman unvanının ihdas edilmesi ve Devlet Personel Daire Başkanlığı "I sayılı cetvel hizmet sınıfları itibarıyla unvan veya aylık alınan derecelere göre ek göstergeler"inde bu unvanın tanımlanması amacıyla MEB, Çalışma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ya da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Başbakanlığa başvurulabilir. Bu unvanın tanımlanmasının ardından, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından PDR mezunlarının rehberlik öğretmeni kadrosu yerine psikolojik danışman kadrosuna atanması için çalışma yapılabilir (Özyürek vd. 2018).

Yönetmelikten memnun kalınmamasında etkili olan diğer faktör, görev tanımlarıdır. Katılımcıların görev tanımları arasında en çok mağdur oldukları konu ise nöbet görevidir. Psikolojik danışmanlar, nöbet görevi esnasında koşulsuz kabule göre hareket ettiğinde kontrolü sağlayamadıklarını, kontrolü sağlamak adına ister istemez bağırma, azarlama, ikaz etme gibi disipline bağlı davranışlar sergilediğini, bu davranışların öğrenci ile aralarındaki terapötik ilişkinin bozulmasına neden olduğunu, bu yüzden öğrencinin rehberlik servisine karşı direnç gösterdiğini ve öğrenci görüşme sayılarında azalmalar yaşandığını belirtmişlerdir. Bu bulgu, benzer araştırmalar tarafından desteklenmektedir (Bacıoğlu vd. 2017; Nas, 2019; Nas, 2018). Nas (2019) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin, rehberlik servisini müdür yardımcısına, suç-ceza mahkemesine benzettiklerine dair bulgulara yer verilmiştir. Bacıoğlu vd. (2017) tarafından yapılan araştırmada ise nöbet görevinin öğrencilerin psikolojik danışmanı otoriter, kuralcı, problem arayan, idareci olarak algılamalarına neden olduğu belirtilmiştir. Sosyal medyada takip edileceği üzere son zamanlarda Türkiye'de yaşanan cinsel istismar vakalarının büyük çoğunluğu psikolojik danışmanlar tarafından tespit edilmiştir (Rehber Öğretmen Cinsel İstismarı Ortaya Çıkardı, 2019; Rehber Öğretmenin O Sorusu Cinsel İstismarı Ortaya Çıkardı, 2019; Psikolojik Danışman Cinsel İstismarı Ortaya Çıkardı, 2018). Koşulsuz kabul ilkesinin nöbet göreviyle ortadan kalkması ihmal ve istismar, intihar, suça sürüklenme, şiddet, erken hamilelik vb. kriz durumlarının erken fark edilmesini ve önleyici tedbirler alınmasını engelleyebilir. Psikolojik danışmanların yarısına yakını, öğrencilerin tenneffüs esnasında rehberlik servisine geldiklerini, nöbet görevinden dolayı öğrenci ve öğretmenlerle

görüştüklerini belirtmiştir. Üstüner (2018) yaptığı çalışmada psikolojik danışmanların nöbetçi olduğu gün rehberlik hizmetlerinin nasıl sunulacağını değerlendirirken, benzer biçimde Nas (2018) yönetmelikte yer almasına karşın nöbet görevinin okul idaresinin inisiyatifine göre verildiğine vurgu yapmıştır. Bazı okul yöneticilerinin yönetmeliği uygulama konusunda psikolojik danışmanlara baskı yapmaması ve psikolojik danışmanları nöbet konusunda anlayışla karşılaması PDR hizmetleri açısından olumlu bir bulgudur. Öte yandan ücret karşılığında nöbet görevinin talep edildiğine ilişkin bulgular da bazı psikolojik danışmanların ifadeleri arasında yer almaktadır. Nöbet görevinin PDR hizmetlerinin verimliliğini etkilediği düşünülmektedir. Sonuç olarak, nöbet kararı, meslek ilkeleri ile uyuşmayan, güvene, samimiyete ve koşulsuz kabule dayalı ilişkiyi engelleyen, PDR ruhuna aykırı bir karardır. Alan dışı rehber öğretmenler de dahil olmak üzere tüm katılımcılar, nöbet görevinin rehberliğin doğasına aykırı olduğunu, asla kabul edilemeyeceğini ve derhal kaldırılması gerektiği görüşündedirler. Farklı olarak Nas (2018) tarafından yapılan çalışmada, nöbet görevinin isteğe bağlı olarak sunulabileceğine dair önerilere yer verilmiştir.

Danışmanlık tedbiri, RHY’de görev tanımları arasında yer alan başka bir görevdir. RHY’nin 34. maddesinin “aa” bendinde: Hakkında danışmanlık tedbir kararı alınan çocuğa ve çocuğun bakımından sorumlu kişilere danışmanlık tedbiri hizmeti sunulacağından bahsedilmiştir (Resmi Gazete, 2017). Katılımcıların yarısına yakını, danışmanlık tedbiri konusunda eğitimin verildiğini ancak eğitime gereken önemin verilmediğini, basit ve teorik bir eğitim aldıklarını, evrak doldurmaktan başka bir şey yapmadıklarını, kendilerini bu hususta yeterli hissetmediklerini, bu yüzden zarar verici duruma düşebileceklerine dikkat çekerek danışmanlık tedbirinin önemsenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Danışmanlık tedbirinde bir diğer husus katılımcıların yarısına yakını, eğitimi almadığı bir konuda hizmet vermekte zorunlu tutulmasını garip bulduğunu, danışmanlık tedbiri görevinin güvenlik açısından endişe doğurduğunu ve yetkin olmayan psikolojik danışmanların danışmanlara zarar verebileceği gibi görüş ifadeleriyle danışmanlık tedbiri görevinin gönüllülük esasına dayalı olması gerektiği vurgulanmıştır. Mahkeme tarafından meslek elemanına dayatılarak zorunluluktan ibaret değil, gönüllülük esasını baz alan ve belli kurallara tabii tutularak meslek elemanı ile iş ve işlemlerin yürütülmesinin daha doğru olduğu düşünülmektedir (Bağdat, 2018). Kimi psikolojik danışmanlar, danışmanlık tedbiri almış öğrencilerin bulunduğu çevreye yakın psikolojik danışmanlar tarafından danışmanlık tedbiri hizmetine tabi tutulmasının öğrenciyi, bulunduğu kültürü, okulun iklimini tanımanın hizmet açısından daha önemli olacağını düşünmektedir. Adrese dayalı görevlendirme, özellikle büyük şehirlerde düşük sosyoekonomik bölgelerdeki okullarda görev yapan psikolojik danışmanların iş yükünü ciddi oranda arttırabilir. Çünkü danışmanlık tedbir kararı verilen öğrencilerin çoğunun okula devam etmediği (Karakuş ve Tekin, 2012), düşük sosyoekonomik bölgelerde yaşadığı, parçalanmış aileye sahip olduğu (Fırat, İltaş ve Gülmen, 2016) yapılan araştırmaların bulguları arasındadır. Üstüner (2018) de danışmanlık tedbiri görevinde iş yükünün fazla olduğuna, zaman alacağına vurgu yapmıştır. Bağdat (2018) ise kuruluşlarda çalışanların istihdam edilme biçimleri ve çalışma koşulları, çalışanların iş yükleri, eğitim düzeyleri dikkatle incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcıların hemen hemen dörtte biri, danışmanlık tedbiri görevinin psikolojik danışmanlar tarafından yürütülmesi gereken bir iş olduğunu, bu işin mesleki açıdan psikolojik danışmanlara fayda sağlayacağını, mesleki becerilerin taze tutulması açısından iyi olacağını savunmuşlardır. Danışmanlık tedbirinde bir diğer husus ise hizmet karşılığı ücret talebidir. Bazı katılımcılar, mesai saatleri içinde psikolojik danışmanların okulu bırakıp gidememesi gibi nedenlerden dolayı danışmanlık tedbiri hizmetinin mesai saatleri içinde gerçekleştirilemeyeceğini, ek olarak danışmanlık tedbiri görevinin belli bir ücret karşılığında mesai saatleri dışında gerçekleştirilirse göreve katılımın fazla, yapılan işin daha profesyonel olacağını ve hizmetin kâğıt üstünde kalmayacağını dile getirmişlerdir. Üstüner (2018) de danışmanlık tedbir uygulamalarında, dosya başına bilirkişilik ücretinin ödenmesini daha işlevsel olduğunu vurgulamıştır. Sonuç itibarıyla iş yoğunluğu ve işin sektöre uğraması sebebi ile danışmanlık tedbirinin profesyonel bir hizmet olarak yerine getirilemediği, işin kâğıt üzerinde kaldığı, bunun yanı sıra meslek elemanlarının yeterince deneyim kazanmadan, mesleki yeterliliğe sahip olmadan, bunun ile ilgili hizmet içi eğitim alınmadan bu tedbiri yürütmeye çalıştığı sonucuna varılmıştır. Danışmanlık tedbiri uygulamasının gönüllülük esasına dayalı olarak, etkili bir eğitim sürecinden sonra psikolojik danışmanların çalıştıkları kurumlar göz önüne alınarak yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Katılımcılar en çok görüş ifadesi belirttiği görev tanımlarından bir diğeri tercih danışmanlığıdır. Tercih danışmanlığı görevinin zorunlu tutulmasına ilişkin katılımcıların yarısından fazlası, yaz tatilindeki planlarının aksaması ve okullarda farklı kademelerde çalışan psikolojik danışmanların, lise ve üniversite sınav sistemiyle ilgili bilgilerinin olmadığına, tercih danışmanlığı gibi önemli bir konuda kendisini hizmet açısından yeterli algılamayanların mesleki ve akademik yönlendirmelerinde öğrenci ve toplum için olumsuz sonuçlara yol açabileceğine dikkat çekerek, bu görevin zorunlu tutulmasını doğru bulmadıklarını, görevin isteğe bağlı olarak düzenlenmesi ve görev ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Dost ve Keklik (2012) yaptıkları çalışmada, benzer şekilde psikolojik danışmanların kendilerini tercih danışmanlığı hizmetinde yeterli algılamadıkları bulgusuna yer vermiştir. Diğer taraftan katılımcıların yarısına yakını, tercih

dönemindeki psikolojik danışman sayısındaki yetersizliğe vurgu yaparak rehber öğretmen olmadığı için birçok öğrencinin yanlış tercihte bulunduğunu, tercih danışmanlığı hizmetinde psikolojik danışmanların görev almasını ve öğrenciyi bir üst kuruma yönlendirmede bu işi en iyi psikolojik danışmanların yapacağını belirterek her okulunda bir tercih danışmanı olması gerektiğini mantıklı bulmaktadır. Hatunoğlu ve Hatunoğlu (2006) da tercih danışmanlığı hizmetinin en iyi psikolojik danışmanlar tarafından gerçekleştirileceğine vurgu yapmışlardır. Ayrıca kimi psikolojik danışmanların bu mesleği seçerken yaz döneminde yapılan tercih danışmanlığı gibi bir hizmetten haberdar olduklarına, bu özelliği bilerek mesleği seçtikleri yönünde hatırlatmada bulunmuşlardır. Özyürek (2016) meslek seçiminde uzman desteğine olan ihtiyaca dikkat çekmiştir. Tercih danışmanlığı için ödenen miktarın konaklama ve ulaşım masraflarını karşılamadığı da araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Sonuç olarak, tercih danışmanlığı hizmetinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duyulduğu, görev için verilen ek ders ücretin konaklama ve ulaşım giderlerini karşılamadığı ve görevin gönüllülük esasına dayalı olarak verilmesi gerektiğine dair bulgular elde edilmiştir. Okullarda görev yapan psikolojik danışmanların, kariyer gelişimi konusunda bilgi ve becerilerini geliştirebilecekleri özellikle lise ve üniversite sınav sistemleri ile ilgili hizmet içi eğitim programlarının planlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Alkan (2014) da yaptığı çalışmada bu hususta hizmet içi eğitime olan ihtiyaca dikkat çekmiştir. Psikolojik danışmanlara bulunduğu okulda tercih danışmanlığı görevi verilecekse hizmet bedeli olarak ödenen tutarın konaklama ve ulaşım gibi ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde ödenmesi, bu hususta psikolojik danışmanların mağdur edilmemesi son derece önemlidir. Ayrıca psikolojik danışmanların yaz tatilinin sekteye uğramaması, ÖSYM'nin tercih dönemini eğitim-öğretim yılının son haftasına gelecek şekilde düzenlenmesi psikolojik danışmanların görüş önerileri arasında yer almaktadır.

RHY'nin 34. maddesinin "ff" bendinde: "Belleticilik görevi yapar." yer alan görev tanımlardan biri olan belleticilik ile ilgili katılımcıların yarısından fazlası, belleticilik görevinin gönül işi olduğunu, zorunlu olarak görevde bulunmanın öğrenciye faydasının olmayacağını, bu işin zaten öğretmenler tarafından yürütüldüğünü, psikolojik danışmanları ilgilendiren bir görev olmadığını dile getirerek belleticilik görevinin isteğe bağlı olması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Yine katılımcıların yarısından fazlası, belleticilik görevinin öğrencilerle aşırı samimi olmayı veya onlar tarafından otorite figürü olarak algılanmayı sağlayacağı için psikolojik danışmanlarla öğrenciler arasındaki ilişkinin bozulabileceğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan kimi psikolojik danışmanlar ise öğretmen sıfatından hareketle maddi imkanlardan herkes gibi yararlanmayı, ücret karşılığında bu görevin yapılabileceğini düşünmektedir. Ekonomik yetersizliklerden dolayı psikolojik danışmanlar rolü ile pek bağdaşmayan işler yapmak zorunda kalabilir (Pişkin, 1989). Katılımcıların dörtte biri, öğrencilerle yakın bir ilişki içerisinde olmanın mesleğini zedelemeyeceğini, hatta görev sırasında psikolojik danışma hizmeti verdiğini, öğrencileri gözlemlemenin ve kendi okulunun öğrencilerini tanımanın faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Sarıduman ve Kılıçoğlu (2017) yaptıkları çalışmada pansiyonlarda istenmeyen öğrenci davranışları olması nedeniyle her pansiyonun bünyesine bir rehber öğretmenin atanması, yeni gelen öğrenciler için oryantasyon programlarının içeriği zenginleştirilerek ve pratik esaslı uygulamalarda bulunulması gerekliliğine dair önerilere yer vermişlerdir Pansiyonda karşılaşılan sorunlara ilişkin diğer bir çalışmada Kazu ve Aşkın (2011) Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda (YİBO) PDR hizmetlerine duyulan ihtiyaçlara vurgu yapmışlardır. Hatta, yatılı okulların normal okullara göre farklı özellikleri ve sorumlulukları olduğundan, bu okullara tecrübeli psikolojik danışmanların atanması daha uygun olacağı ifade edilmiştir (Sezer, Çırak ve Yıldırım, 2018). Sonuç olarak, belleticilik görevinin; gönüllülük ilkesine bağlı olarak verilmesine, öğrenci ile psikolojik danışman arasındaki ilişkinin bozulmasına neden olmasına, öğrenciyi yakından tanıma fırsatı verdiğine ve maddi getiri sağladığına dair bulgulara rastlanmıştır. Psikolojik danışmanların belleticilik görevi talebine ilişkin farklılaşan düşünceleri onların kişilik özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. Bazı katılımcılar belleticilik görevinin psikolojik danışma mesleğine zarar verebileceğini düşünürken bazıları da tam aksine fayda sağladığını/sağlayacağını ifade etmektedir.

RHY'nin 34. maddenin "ff" bendinde psikolojik danışmanlara sınavlarda görev alabileceği belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2017). Sınavlarda görev alabilme konusunda psikolojik danışmanların çoğu, merkezi ve okul sınavları arasında farklılıklar olduğunu, merkezi sınavlarda psikolojik danışmanların görev almasında bir sakınca olmadığına, hatta sınav kaygısı yaşayan öğrenciler için psikolojik danışmanların mutlaka merkezi sınavda yer almaları gerektiğine, ancak okulda yapılan sınavlardaki görevlendirmelerde kopya çekilmesini engellemek, kopya çektiği için öğrenciyi disipline sevk etmek gibi nedenlerden öğrenci ile psikolojik danışman arasındaki güven ilişkisinin zedelendiğini/zedelenebileceğini belirtmişlerdir. Sınavlarda görev alabilme ile ilişkili bulgular, okullarda psikolojik danışmanlara sınavlarda gözetmenlik görevinin verildiğini göstermektedir. Bazı katılımcılar sınavlarda görev almayı doğru olarak karşılamadıklarını, önemli bir husus olarak görmediklerini, kendilerini geliştirmeye zaman ayırmalarını ve öğretmenlerle aynı görevleri paylaşmanın psikolojik danışmanları bir öğretmen gibi algılamaya yol açabileceğini dile getirmişlerdir. Öte yandan kimi katılımcılar

maddi açıdan sınavlarda görev almayı istediklerini, sınavda görev almanın ek gelir açısından iyi olduğu düşüncesindedir.

Araştırma bulguları, kimi katılımcıların nöbet görevi, belleticilik ve sınavlarda gözetmenlik görevlerini ekonomik nedenlerle talep ettiklerini göstermektedir. Hem katılımcıların ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak hem de PDR alanında farklı algılara yol açmadan ve mesleğin doğasına aykırı hareket etmeden psikolojik danışmanların hizmet verebileceği, hafta sonları ek ders ücretleri ile psikoeğitim grupları, bireysel ya da grupla psikolojik danışma, seminer gibi vb. çalışmalar yapılabilir. MEB, hafta sonu kursları arasında PDR ile ilgili çalışmalar ekleyerek psikolojik danışmanların ek ücret ihtiyaçlarını karşılayabilir. Okullarda psikolojik danışman başına düşen öğrenci sayısının (Bakioğlu ve Asyalı, 2005; Şahin, 2016) ve iş yükünün fazla olması nedeniyle yapılamayan bazı çalışmalar da bu sayede yapılarak öğrencilerin ve velilerin PDR servisinden maksimum seviyede faydalanmaları sağlanabilir.

RHY'nin 34. maddesinin "n" bendinde: "Evde ve hastanede eğitime karar verilmiş öğrencilere rehberlik hizmeti sunmak amacıyla öğrenciyi evde ve hastanede ziyaret eder." yer alan görev tanımına ilişkin psikolojik danışmanların çoğu, bu durumu tamamen vicdani bir şey olarak nitelendirip zorlama ile eğitimin olmayacağını, ayrıca hastane ve ev ortamlarının her zaman müsait olmadığını, ulaşım ve güvenlik açısından da sorunlar taşıdığını belirterek hizmete ilişkin görevlendirmenin zorunlu tutulmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Yıldız (2012) ve Alınmaz (2013) da ulaşım ve güvenlik açısından ev ziyaretlerinde sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Öncül (2011) ve Bayındır (2007) ise ev ziyaretleri görevinin zorunlu tutulmaması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Diğer yandan katılımcıların yarısına yakını, öğrencileri evde ve hastanede ziyaret etmenin ziyaret eden kişilere öğrenci ve aile ile ilgili farklı bakış açıları kazandıracağını ve bu farklı bakış açılarının mesleğe katkısının olabileceğini düşünmekle birlikte herhangi bir ziyarette öğrencinin önemsendiğini hissetmesi, öğrencinin rehberlik hizmetlerinden mahrum kalmaması açısından olumlu, hatta görevin zorunlu tutulmasını iyiye yormaktadır. Bayındır (2007), Kutlu ve Kaya (2008) ev ziyaretlerinin öğrenci ve ailesi hakkında ziyareti gerçekleştirecek olanlara farklı bakış açıları sağlayacağını dile getirmeleri araştırmanın bu sonucunu desteklemektedir. Benzer şekilde bazı çalışmalarda ev ziyaretlerinin öğrencinin önemsendiğini hissetmesine yardımcı olacağı belirtilmektedir (Öncül, 2011; Gülcen ve Taner, 2011; Bayındır, 2007). Sonuç olarak, öğrenciyi evde ve hastanede ziyaret etmenin gönüllülük esasına dayandırılması, psikolojik danışmanlara güvenlik ve ulaşım desteği sağlanması, ziyaretlerin PDR mesleğine öğrenci ve aile hakkında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

RHY'de psikolojik danışmanların görev tanımları arasında yer alan diğer bir konu öğrencilerin ders saatinde rehberlik servisine davetine ilişkindir. Katılımcıların çoğu, öğrencilerin teneffüs saatlerinde temel ihtiyaçlarını giderdiklerini, oyun oynadıklarını, yaşları küçük olduğu için rehberlik servisinin teneffüs saatlerinde öğrencinin aklına gelmediğini, teneffüslerdeki görüşmelerin sağlıklı olmadığını, önem arz eden durumlarda hem öğrencinin psikolojisi hem de dersin genel unsurunun durumdan olumsuz etkilememesi adına öğrenciyi dersten aldıklarını, bunun keyfi bir uygulama ya da öğrencinin eğitim hakkının elinden alınması gibi bir durum olmadığını hatırlatarak öğrencileri mecburen ders saatinde görüşmeye davet ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan katılımcıların yarısına yakını, görüşmek için öğrencileri önemli derslerden almadıklarını, felsefe, müzik, resim ve kitap okuma gibi seçmeli veya sosyal etkinlik içeren derslerden aldıklarını dile getirmişlerdir. Psikolojik danışmanların bir kısmı, ders saatinde rehberlik servisine öğrencinin davet edilmesinde öğretmen ile aralarındaki ilişkinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Psikolojik danışma ve rehberlik servisiyle öğretmenler arasında yaşanan uyumsuzluk, birimler arasında yapılması gereken işbirliğini önemli ölçüde etkileyen bir faktördür (Meşeci, Özcan, Bozdemir vd. 2007). Okullarda rehberlik hizmetlerini etkin bir şekilde sunmak için işbirliği ve koordinasyon önemli bir strateji olarak görülmektedir (Rowley, 2000). Kimi psikolojik danışmanlar ise görüşmelerin okul idaresi tarafından kontrol edildiğini; ders saatinde öğrencinin derslerden alınmaması, daha az görüşme yapılması ya da görüşmelerin teneffüslerde yapılması konusunda idare tarafından ikaz edildiklerini, öğrenci ile görüşmek için idareden onay alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, RHY'nin 34. maddenin "g" bendinde yer alan: "Rehberlik hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için ihtiyaç duyulan durumlarda bireysel veya grupla psikolojik danışma ve görüşme yapmak üzere öğrenciyi ders saati içerisinde rehberlik servisine davet eder." ifadesi ile çelişmektedir. Bu düzenleme ile öğrencilerin ders saatlerinde etkili bir psikolojik danışma hizmeti almalarının önü açılmıştır (Gümüş, 2018). Ancak psikolojik danışmanların uygulama alanında okul idaresinin engeline takıldıklarını görülmektedir. Gümüş (2018) ders saatinde yapılan görüşmelerin idare tarafından kontrol altında tutulmasının ikilem yarattığını belirtmiştir.

RHY'nin mesleki yeterliliğe etkisine ilişkin çoğu psikolojik danışman, yeterliliklerinde bir değişiklik olmadığını ancak, meslek dışı yüklenen sorumlulukların mesleği icra etme şeklini değiştirdiğini ve zorlaştırdığını, çok fazla iş yükünün olduğunu, bu sebeple çalışmalarının engellendiğini dile getirmişlerdir. Üstüner (2018) de yaptığı çalışmada psikolojik danışmanların iş yükü fazlalığına değinmiştir. Rehber öğretmenlerin ve sundukları PDR hizmetlerinin başarısını ve verimini etkileyen çeşitli faktörler söz konusudur. Zamanın ve kaynakların sınırlı olması, iş yükü fazla olan okul danışmanlarını hangi hizmeti nasıl sunacakları konusunda

baskı altında bırakılmaktadır (Tarhan, 2017). Araştırmada mesleki yeterliliğin yönetmelikten etkilenmediğine dair bulgular yer alsa da çalışma şartlarındaki değişikliğin vermiş olduğu mesleki doyumsuzluğun performanslarını etkilediğini savunan psikolojik danışmanlar, mesleki doyumlarının mesleki yeterliliklerini belirlediklerini ileri sürmüşlerdir. Sevim ve Hamamcı tarafından (1999) yapılan çalışma sonucunda, danışmanların mesleki doyum düzeyleri ile mesleki yeterlilikleri arasında düşük de olsa olumlu yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca psikolojik danışmanlar, "eleman" olarak adlandırılmanın yeterliliğine etkisi olduğunu düşünmektedir. Sonuç olarak meslek dışı yüklenen sorumluluklar ve iş yükü fazlalığı psikolojik danışmanların mesleğini gerektirdiği gibi icra etmeleri önünde engel teşkil etmektedir. Mesleğini gerektirdiği gibi icra edemeyen psikolojik danışmanlar, mesleki doyumsuzluk yaşamaktadır. Rayle (2006) de yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Psikolojik danışmanların mesleki doyumsuzlukları ise mesleki yeterliliklerini etkilemektedir. RHY'de psikolojik danışmanın yerine getirmesi gereken 38 görev tanımı yer almaktadır. Her beş yüz öğrenci ile bir psikolojik danışmanın ilgileneceği düşünüldüğünde bu görevleri yerine getirmek mümkün değildir (Üstüner, 2018). Mevcut görev tanımları yetmezmiş gibi 34. maddenin "öğ" bendinde: "Eğitim kurumu müdürünün vereceği rehberlik hizmetleri ile ilgili diğer görevleri yapar" ibaresi, sayısı gereği yerine getirilemeyen görev tanımlarını daha da zorlaştırmaktadır. RHY'de yer alan görev tanımları, zaman, okullardaki psikolojik danışman ve öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak rasyonel bir şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca okullardaki psikolojik danışman sayısının artırılması, psikolojik danışmanların iş yükünü azaltacaktır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu, RHY'nin mesleki doyumu olumsuz etkilediğini dile getirmiştir. Sanki ilk defa atandıklarını; yeni görev tanımlarına uyum sağlayamadıklarını, psikolojik danışma mesleğinin ergenlik döneminde olduğunu; hep bir kimlik bunalımı yaşadığını, emekleme döneminde böyle bir yönetmeliğin gelişimsel olarak psikolojik danışmanlara ket vurduğuna dikkat çeken, değersizleştirildiklerini ve itibarsızlaştırıldıklarını düşünen psikolojik danışmanlar, kâğıt-evrak işleri, zorunlu görev tanımları, iş yükü ve unvan sorunu gibi nedenlerin mesleki doyumlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Dalçıçek'e (2016) göre, rehber öğretmenlerin meslekleri ile ilgili yaşadıkları unvan karmaşası, okul yöneticilerinin onlara olan bakış açısını etkilemektedir. Unvanın netleşmemiş olması, okul yöneticileri tarafından psikolojik danışmanlara görev alanları dışında sorumluluk verilmesine yol açmaktadır. Alan dışı sorumlulukların, rehber öğretmenlerin mesleki yaşamlarını olumsuz etkilediği ve meslekten yeteri kadar doyum almalarına engel olduğu düşünülmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlığın gelişen bir meslek alanı olmasının yanında, mesleğin sınırları ile ilgili sorunlar veya yetersiz anlayışlar, PDR alanında özellikle okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki doyumlarını olumsuz yönde etkileyen çok önemli bir etmendir (Dost ve Keklik, 2012). Mesleki doyumsuzlukların daha çok çalışma ortamının fiziksel koşulları, iş yerindeki yöneticilerin yapılan hizmetleri desteklememesi ya da ilgisiz kalmaları gibi iş ortamına özgü nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir (Sevim ve Hamamcı, 1999). Bazı katılımcılar, lisansta almış oldukları eğitimi okullarda uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Psikolojik danışma, okul rehber öğretmenlerinin yerine getirirken en çok mesleki doyum elde ettikleri görevdir (Tarhan, 2017). Okullarda psikolojik danışma yapılmasını etkileyen faktörler katılımcıların meslekten doyum almalarını engellemektedir. Katılımcıların çoğu, RPDHY'yi eleştirip olumlu yönde değişmesini beklerken, galeyana getirilerek düzenlenmiş daha kötü bir yönetmelikle karşılaştıklarını, RPDHY'den daha fazla doyum aldıklarını, çalışma şansı olsaydı tercihlerini bu yönetmelikten yana kullanacaklarını, eski yönetmeliğin kendilerini desteklediğini ve eski yönetmelikte daha korkusuz olduklarını dile getirmişlerdir. Dağlı (2014) benzer şekilde RPDHY'nin yeniden düzenlenmesi konusunda eleştirilere yer verilirken, Üstüner (2018) ve Gümüş (2018) de yönetmeliğin düzenlenmesi ile ilgili daha olumsuz bir sonuçla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. İdare tarafından yönetmeliğin dayatılmadığı ya da psikolojik danışmanlar tarafından uygulanmadığı durumlarda bazı psikolojik danışmanlar meslekten doyum aldıklarını ifade etmiştir.

Ülkemizde rehber öğretmenler bir yandan PDR hizmetlerinin uygulanmasında karşılaştıkları sorunlarla başetmeye çalışırken, bir yandan da iş etkinliklerini sürdürmeye çalışmaktadır (Ceyhan, 2000). Katılımcıların hemen hemen hepsinin mesleğe olan bakış açısı olumludur. Çoğu katılımcı, rehberlik servisinin okulun kilit noktası olduğunu, mesleğini severek icra ettiğini, yönetmeliğin getirdiği zorlu şartlar altında mesleğin sevilmekten yürütülemeyeceğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Ünal ve Ünal (2010) tarafından yapılan çalışmada psikolojik danışmanların mesleklerini severek icra ettikleri bulgusuna yer verilmiş, Öztapak (2018) da ise sevmeden bu mesleği yürütülemeyeceğini belirtmiştir. RHY'den sonra mesleğe olan algısının değiştiğini ifade eden bazı psikolojik danışmanlar, ne olduğu belli olmayan bir mesleği icra ettiklerini, mesleğin ilerleme kat etmesi gerektiği yerde daha da geriye gittiğini, meslekten beklentilerin alan dışı işler olduğunu, bu yüzden mesleki deformasyon yaşadıklarını ve meslekten soğuduklarını belirterek mesleğini değiştirmeye dönük adımlar attıklarını belirtmişlerdir. Aldemir (2018) tarafından yapılan çalışmada, psikolojik danışmanların meslek algısının yıllar içinde olumsuz yönde değiştiğini ve bu değişimin kaynaklarını dışsal nedenlerle açıkladığına dair bulgular yer almaktadır. Başka bir araştırmada ise psikolojik danışmanların

“rehber öğretmen” olarak nitelendirilmesi, psikolojik danışmanların meslekleri ile ilgili olumsuz bir algıya sahip olmalarına neden olduğu bulgusuna yer verilmiştir (Dalçık, 2016). Psikolojik danışmanların mesleklerine olan bakış açısı genel itibarıyla olumlu olsa da RHY ile birlikte kimilerinde bu algının olumsuz yönde değiştiğine, bu sebeple meslek değiştirmeye karar verdiklerine, farklı bölümler okumaya yöneldiklerine dair sonuçlara ulaşılmıştır.

Psikolojik danışmanların yarısından fazlası, PDR mesleğinin geleceğine ilişkin olumsuz duygu ve düşüncelere sahiptir. Mesleğin toplumda önemli bir yere sahip olduğunu ancak yönetmeliklerle başka yönere çekildiğini belirten katılımcılar, mesleğin geleceğinin parlak olmadığını, gittikçe kötüleştiğini, çabalarının mevcut durumu değiştirmeyeceğini belirterek on yıl sonra mesleğin okullardan kaldırılacağına vurgu yapmış, yönetmeliğin de bunun için bir basamak olduğunu belirtmişlerdir. Mesleğin geleceğine ilişkin olumsuz algılara Ceyhan (2000) da değinmiştir. Netice itibarıyla RHY, psikolojik danışmanların PDR mesleğinin geleceğine ilişkin duygu ve düşüncelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Kimi psikolojik danışmanlar ise olumsuz durumları, mesleği gerektirdiği gibi icra etmeye çalışarak mevcut durumu değiştirmek için çabalamaktadır. PDR hizmetlerinin önemi, 21. Yüzyılda artarak devam edecektir. Yeni yüzyılda, ülkemizde okullarda istihdam edilen psikolojik danışmanlar, kendilerini okul sisteminin önemli bir parçası olarak görmelidirler (Yalçın, 2006).

Psikolojik danışmanlardan bazıları, Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği’ni bir yıkım olarak adlandırmıştır. Çoğu psikolojik danışmanın yönetmeliğe ilişkin genel değerlendirmesi olumsuzdur. RHY’de düzenleme ile ilgili uzmanlara danışılmaması, iş yükünün çok fazla olması, mesleği icra etme önünde büyük bir engel teşkil etmesi, görev tanımlarının net olarak belirlenmemesi, unvan sorunun giderilmemesi, alan dışı atamalara zemin hazırlanması, okul idaresinin isteğine göre kullanılması, öğrencilerin psikolojik danışmanlara olan bakış açısını olumsuz etkilemesi, PDR mesleğine olan önyargıları haklı çıkarması gibi nedenlerden dolayı psikolojik danışmanlar yönetmeliği olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu Nas’ın (2018) araştırmasıyla kısmen örtüşmektedir. Kimi psikolojik danışmanlar, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının olduğunu; sevgiye, ilgiye, anlaşılma ve dinlenilmeye ihtiyaç duyduklarını dile getirerek okullardaki önleyici psikolojik danışmanlığın engellenmesinin toplum ruh sağlığı açısından ciddi sorunlara yol açacağını belirtmiş, bu denemenin topluma pahalıya mal olacağına dikkat çekmiştir. Yönetmeliğe karşı olumlu değerlendirmeler de söz konusudur. Bazı psikolojik danışmanlar hastane ziyaretleri ve tercih danışmanlığı gibi görev tanımlarının kesin olarak belirlenmesini olumlu bulmuşlardır. Bu bulgu, Nas (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Bu çalışmada yönetmeliğe karşı olumlu değerlendirmelerin olduğu, psikolojik danışmanların bazı görev tanımlarının daha açık şekilde belirtildiği ve hatta farklı olarak RHY’nin RPDHY’den daha faydalı ve işlevsel olduğu bulgularına yer verilmiştir. Ayrıca kimi alan dışı katılımcılar, psikolojik danışma için daha fazla akademik çalışmaların olması gerektiğini ileri sürerek, psikolojik danışma unvanının kaldırılmasını olumlu bulduklarını ifade etmiştir. Hiç kimse psikolojik danışma hizmetinin yeterli standartlarda verilir verilmeyeceğini, bu hizmeti veren danışmandan daha iyi izleyemez ve değerlendiremez (Bond, 2017).

Sonuç olarak çalışmada, görev tanımının net olmamasından kaynaklanan alan dışı işlerin rehberlik kelimesi ile ilişkilendirilerek psikolojik danışmanlara yaptırıldığına, aşırı iş yükünün psikolojik danışmanların okullardaki işlevselliğini engellediğine, unvan sorunun mesleki rol çatışmalarına yol açtığına, yönetmeliğin alan dışı atamalara zemin hazırladığına, nöbet, belleticilik ve sınavlarda gözetmenlik görevlerinin psikolojik danışmanlar ve öğrenciler arasındaki terapötik ilişkinin bozulmasına neden olduğuna, psikolojik danışmanların tercih danışmanlığı hizmetinde kanuna aykırı görevlendirildiklerine, tercih danışmanlığı hizmeti karşılığında psikolojik danışmanlara verilen ücretin konaklama ve ulaşım giderlerini karşılamadığına, danışmanlık tedbiri görevinin kağıt üzerinde gerçekleştirildiğine, bu görevin önemsenmesine, bu hususta uygulamalı eğitimlerin verilmesine, zorunlu görev tanımlarının gönüllülük esasına, meslek doğasına ve etiğine uygun olarak yeniden düzenlenmesine, yönetmelikte yer almasına rağmen psikolojik danışmanların ders saatinde öğrenci ile görüşemediklerine, görüşmelerin okul idaresi tarafından kontrol altında tutulduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Yaşanılan bu sorunlar, psikolojik danışmanların mesleğe olan bakış açısını, mesleğinin geleceğine ilişkin duygu ve düşüncelerini olumsuz etkileyerek meslekten aldıkları doyumunu önemli ölçüde azaltmış, kimilerinde farklı bölümler okuma ihtiyacı doğurmuştur.

Bu çalışmada, psikolojik danışmanların yönetmelikte yer alan bazı görev tanımlarına, unvan sorunlarına, mesleki doyum ve yeterliliklerine, mesleğe bakış açısına, mesleğin geleceğine ilişkin duygu ve düşüncelerine, yönetmelikle ilgili genel değerlendirmelere yer verilmiştir. 1985 RHY, 2001 RPDHY ve 2017 MEB RHY daha detaylı (amaç, kapsam, dayanak, ilkeler vs.) karşılaştırılıp incelenebilir. Araştırma, MEB’e bağlı okullarda bulunan psikolojik danışmanlarla gerçekleştirilmiştir. Özel okullardaki psikolojik danışmanlar da çalışmaya dahil edilebilir. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde görev alan psikolojik danışmanların görev tanımındaki değişiklikler önceki yönetmelikler ile karşılaştırılabilir, yönetmeliğin ruh sağlığı hizmeti açısından farklı kurum ve kuruluşlarda çalışan psikolojik danışmanların karşılaştırmalı olarak mesleki doyum ve psikolojik iyi oluşları

üzerindeki etkisi incelenebilir. Bu araştırmada kadın psikolojik danışmanlarla daha fazla görüşme yapılmıştır. Cinsiyetin dengeli dağıtılması araştırma için daha olumlu olabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akın, B. (2007). *Rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin öğretmenlerin beklentileri ve algıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akpınar B. & Bengisoy, A. (2017). Rehber öğretmenlerin okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. *Curr Res Educ*, 3(3), 129-141.
- Aldemir, A. & İlhan, T. (2018). Okul psikolojik danışmanın mesleki algıları üzerine bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(51), 53-80.
- Aldemir, A. (2018). *Rehberlik öğretmenlerinin mesleki algıları ve kariyer hedefleri üzerine bir inceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Alınmaz, İ. (2013). *Okul öncesi ve sınıf rehber öğretmenlerinin ev ziyaretlerinde karşılaştıkları sorunlar*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Alkan, N. (2014). Üniversite adaylarının bölüm tercihleri: Bir kariyer araştırma yöntemi olarak bölüm tanımları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 61-74.
- Bacıoğlu, S. D., Kocabıyık, O. O. & Malkoç, A. (2017). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin okullardaki rehberlik servisini değerlendirmeleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 45-62.
- Bağdat, C. (2018). *5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'ndaki danışmanlık tedbirinin sosyal hizmet açısından değerlendirilmesi; Ankara örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baker, Ö. E. & Çetinkaya, E. (2007). Etik: Davranışta kırılma noktası. R. Özyürek, F. Korkut Owen & D. Owen (Editörler), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, 163-182, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bakioğlu, A. & Asyalı, S. G. (2005). Rehber öğretmenlerin buldukları kariyer evrelerine göre okul yönetimini algılayışlarının niteliksel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 89-110.
- Bayındır, B. (2007). *Okul-aile iletişimde ev ziyareti: Avcılar uygulaması*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bond, T. (2017). *Psikolojik danışmanlıkta etik ve yasal konular*. (Çev. Editörü: Binnur Yeşilyaprak). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Burnham, J. J. & Jackson, C. M. (2000). School counselor roles: Discrepancies between actual practice and existing models. *Professional School Counseling*, 4(1), 41-49.
- Ceyhan, E. (2000). Mesleki sorun düzeyleri farklı okul rehber öğretmenlerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 45-55.
- Çokamay, G., Kapçı, E. G., & Sever, M. (2017). Okul ruh sağlığı hizmetlerinde yaşanan sorunlar: Psikolojik danışmanların görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(4), 1395-1406.
- Dağlı, S. (2014). *Rehber öğretmen ve psikolojik danışmanların kendi mesleklerine ilişkin algıları üzerine nitel bir araştırma*. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dalçıçek, E. (2016). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilköğretim kademesinde görev yapan rehber öğretmenlerin mesleki doyumlarının karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Doğan, S. (1991). Başlangıcından bugüne Türk resmi dokümanlarında rehberlik kavramı ve anlayışı: Bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 29-44.
- Doğan, S. (1996). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik alanında meslek kimliğinin gelişimi ve bazı sorunlar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 32-44.
- Dost, M. T. & Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 389-407.
- Firat, S., İltaş, Y. & Gülmen, M. K. (2016). Adana'da suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. *Adli Tıp Bülteni*, 21(2), 86-92.
- Gülcan, M. G. & Taner, N. (2011). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretimde ev ziyaretlerinin okul başarısına etkisi: Kahramanmaraş il örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11(22), 129-144.
- Gümüş, A. E. (2018). Yeni rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin bir etik dışı dayatmasına yönelik çözüm önerileri. *Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 8, 5-7.

- Gündüz, B. (2006). Psikolojik danışma ve rehberlik. M. E. Deniz & A. Erözkan (Editörler), *Öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik*, s. 1-36. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Güneri, O. Y., Kavas, A. B. ve Koydemir, S. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol. R. Özyürek, F. Korkut Owen ve D. W. Owen (Editörler), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, s.139-160. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gysbers, N. C., & Henderson, P. (2000). Developing and managing your school guidance program. *Alexandria, VA: American Counseling Association*.
- Hamamcı, Z., Murat, M. & Çoban, A. E. (2004) Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Hatunoğlu, A. & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Karakuş, Ö. & Tekin, H. H. (2012). Çocuk koruma kanunu uyarınca haklarında danışmanlık tedbiri uygulanan çocukların özellikleri: Konya örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29), 29-44.
- Karataş, H. & Polat, M. (2013). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine bakış açıları üzerine okul rehber öğretmenlerinin görüşleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 105-124.
- Karataş, Z. & Baltacı, H. Ş. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Kazu, İ. Y. & Aşkın, Z. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarının etüt saatlerinde ve boş zaman etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar: Elazığ ili örneği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(3), 39-46.
- Kuhn, L. (2004). *Student Perceptions of School Counselor Roles and Functions*. (Unpublished Master's Thesis.) University of Maryland, Baltimore.
- Kutlu, M. & Kaya, A. (2008). Psikolojik danışma ve rehberlik. A. Kaya (Editör), *Bireyi tanıma ve bireyi tanıma teknikleri*, s. 255-384. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (2014). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Larson, L. M., & Daniels, J. A. (1998). Review of the counseling self-efficacy literature. *The Counseling Psychologist*, 26(2), 179-219.
- MEB. (1985). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2201.
- MEB. (2001). Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 24376.
- MEB. (2017). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 30236.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Meşeci, F., Özcan, N., Bozdemir, P. & vd. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 157-171.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi*. (Çev. Editörleri: Altun, S. A. & Ersoy, A.), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nas, E. (2018). Rehber öğretmenlerin yeni rehberlik hizmetleri yönetmeliğine ilişkin algıların incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2),109-118.
- Nas, E. (2019). Bir metafor çalışması: öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin algıları. *Muş Alparslan Üniversitesi Anemon Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1) 291-301.
- Owen, F. K. & Qwen, D. (2008). Okul psikolojik danışmanların rol ve işlevleri: Yöneticiler ve psikolojik danışmanın görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 207-221.
- Öncül, F. (2011). *Öğretmenlerin yapmış olduğu ev ziyaretlerinin aile üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özabacı, N., Sakarya, N. & Doğan, M. (2008). Okul müdürlerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özguven, İ. E. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztabak, M. Ü. (2018). Rehber öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin bazı demografik değişkenlere ve faktörlere göre incelenmesi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 12, 171-222.
- Öztürk, D.N. (2018). *Okul yöneticilerinin okul rehberlik hizmetlerine ve rehber öğretmenlere yönelik tutum ve davranışlarının rehber öğretmen görüşleri açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Özyürek, R. (2016). *Kariyer psikolojik danışmanlığı kuramları: Çocuk ve ergenler için kariyer rehberliği uygulamaları*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özyürek, R., Dost, M. T., Okul, E., Tanzi, B. & Aydın, A. (2018). Okul psikolojik danışmanlığı ulusal standartları: Hazırlık süreci ve ileride yapılacak çalışmalar için öneriler. *Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 8, 62-65.
- Parmaksız, İ. & Gök, A. (2018). Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaştıkları güçlükler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 247-265.
- Pişkin, M. (1989). *Orta dereceli okullarda görevli yönetici, öğretmen ve danışmanların ideal ve gerçek danışmanlık görev algıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pişkin, M. (2006). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin dünü, bugünü ve yarını. Hesapçıoğlu, M. ve Durmuş, A. (Editörler), *Türkiye’de Eğitim Bilimleri: Bir Bilonço Denemesi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Poyraz, C. (2006). Türkiye’deki rehberlik hizmetlerinin tarihsel gelişimi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 187-209.
- Psikolojik danışman cinsel istismarı ortaya çıkardı (2018). newspdr.com/psikolojik-danisman-cinsel-istismari-ortaya-cikardi/602/ adresinden erişilmiştir.
- Rayle, A. D. (2006). Do school counselors matter? Mattering as a moderator between job stress and job satisfaction. *Professional School Counseling*, 9(3), 206-215.
- Rehber öğretmen cinsel istismarı ortaya çıkardı (2019). <https://www.ogretmenlersitesi.com/rehber-ogretmen-cinsel-istismari-ortaya-cikardi/51991/> adresinden erişilmiştir.
- Rehber öğretmenin o sorusu cinsel istismarı ortaya çıkardı (2019). www.kamudanhaber.net/guncel/rehber-ogretmenin-o-sorusu-cinsel-istismari-ortaya-cikardi-h395023.html adresinden erişilmiştir.
- Rowley, W. J. (2000). Expanding collaborative partnerships among school counselors and school psychologists. *Professional School Counseling*, 3 (3), 224-228.
- Sargın, N. & Hamurcu, H. (2010). Özel eğitim kurumlarında çalışan rehber öğretmenlerin sorunlarına ve beklentilerine yönelik bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 323-329.
- Sarıduman, S. & Kılıçoğlu, G. (2017). Yatılı ortaöğretim okullarının pansiyonlarında yaşanan sorunlara ilişkin yöneticilerin görüşlerinin incelenmesi: Nitel bir araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1045-1065.
- Sevim, S. A. & Hamamcı, Z. (1999). Psikolojik danışmanların mesleki doyumları ile mesleki yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(12), 39-46.
- Sezer, Ö., Çırak, Y. & Yıldırım O. (2018). Yatılı ve taşınmaz eğitim veren bir okuldaki öğrenci sorunları ve sunulan okul psikolojik danışmanlık hizmetleri. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 1-30.
- Soysal, F.S.Ö., Baş, A. U. & Aysan, F. (2016). Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma yaklaşımlarına ilişkin görüşleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(46), 53-69.
- Sürücü, A. & Yavuz, M. (2013). Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürü-rehber öğretmen etkileşiminin değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 1029-1047.
- Şahin, F. Y. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.
- Şahin, F. Y. (2016). Okul psikolojik danışmanlarının okullarda verdikleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini değerlendirmeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 281-298.
- Tarhan, S. (2017). İhtiyaç, yeterlilik ve mesleki doyum bağlamında rehber öğretmenin görev algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1385-1408.
- Ünal, A. & Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 919-945.
- Üstüner, V. (2018). Yeni yönetmeliğe eleştirel bakış. *Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 8, 23-25.
- Yalçın, İ. (2006). 21. yüzyılda psikolojik danışman. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 117-133.
- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği: yeni açılımlar ve öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2014). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri: gelişimsel yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2012). *Okul öncesi eğitim programında yer alan ziyaretlerinin işlevselliğinin görüşlerine göre değerlendirilmesi: Nevşehir ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

İletişim/Correspondence

Psk. Dan. Selçuk Akay, akay.selcuk@yandex..com

Doç. Dr. Fulya Türk, fulyaturk@gantep.edu.tr

Özge Mercan, ozge.mrcny@gmail.com

Fadile Urtekin, fidurtn@gmail.com